

T.C.
ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU

ATAM BÜLTEN

01-31 TEMMUZ 2025

ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ
BAŞKANLIĞI

Yayınlar

“Nurettin Paşa”
Başlıklı Eser
Okuyucuyla Buluştu

Türk Dünyası Ansiklopedisi

Türk Dünyası Ansiklopedisi
Hakkında
TRT Avaz Röportajı

Etkinlikler

Hatay'da “86. Yılında
Hatay'ın Ana
Vatana Katılışı Paneli” Düzenlendi

'Benim en büyük eserim, Türkiye Cumhuriyeti'dir.'

K. Atatürk

İÇİNDEKİLER

01

BAŞKANLIK MAKAMI

Ziyaretler

7-9

ATAM Başkanından Türk Dünyası
Ansiklopedisi'ne yeni madde

10

"Muslihûn" Akademi Kürsü
Dergisi'nde İncelendi

11-12

Kadı Yardımcıları Kitabı Yayınımlandı

13

Hatay'ın 86. Yıl
Panelinde TRT Avaz'a Röportajı

14

Başkan Yardımcısı Ataması

15

Acı Kaybımız

16

02

BİLİMSEL ETKİNLİKLER

Türkiye-Gürcistan İlişkileri Paneli

18-21

Tiflis'te Kurumsal Temaslar

22-23

Kitap İmza Töreni

24-25

15 Temmuz: Hafıza, Adalet ve Gelecek
Paneli

26

86. Yılında Hatay'ın Ana Vatana
Katılışı Paneli

27-28

İÇİNDEKİLER

**Hatay Valisi Masatlı'ya ve İskenderun
Belediyesi Başkan Yardımcısı Işıklı'ya
Ziyaret**

29-31

**MKÜ Rektörü
Prof. Dr. Veysel Eren'e Ziyaret**

32-34

Kitap İmza Töreni

35-36

03

YAYINLAR

Tekrar Baskısı Yapılan Yayınlar

38-40

04

ATATÜRK ANSİKLOPEDİSİ'NDEN

Yeni Eklenenler

42

05

TÜRK DÜNYASI ANSİKLOPEDİSİ'NDEN

Yeni Eklenenler

44

TRT Avaz'a Röportajı

45-47

İÇİNDEKİLER

06

KURUM İÇİ FAALİYETLER

Türk Dünyası Çalışma Grubu Toplantısı

49

Etkinlik Değerlendirme Komisyonu Toplantısı

49

Yayın Komisyonu Toplantısı

50

07

YAKINDA

Tekrar Baskı Yayın Çok Yakında

52

08

BİLİM KURULU ÜYELERİNDEN

Acı Kaybımız

54

Prof. Dr. Ömer Osman UMAR

55-56

Doç. Dr. Hatice GÜZEL MUMYAKMAZ

57-58

Prof. Dr. Mehmet Serhat YILMAZ

59-60

Doç. Dr. Hasan CİCİOĞLU

61-62

Prof. Dr. Ali SATAN

63-64

Prof. Dr. Erdal AYDOĞAN

65-67

Prof. Dr. Sevtap DEMİRCİ

68-70

Prof. Dr. Nurten ÇETİN

71-73

01

BAŞKANLIK MAKAMI

Dawid Szulc'nin ATAM Başkanını Ziyareti

Polonya Adam Mickiewicz Üniversitesi Hukuk ve Yönetim Fakültesi'nde görev yapan ve Tanzimat Dönemi idari reformları üzerine araştırmalar yapmak amacıyla ülkemize gelen Dawid Szulc, ATAM Başkanı Doç. Dr. Ahmet Kılınç tarafından kabul edildi.

Kurum Başkanları Meclis Başkanını Ziyaret Etti

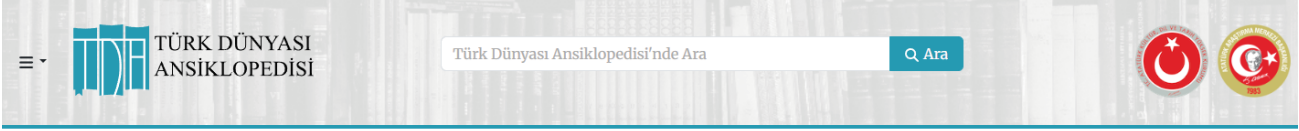
ATAM Başkanı Doç. Dr. Ahmet Kılınç, AYK Başkanı BE Prof. Dr. Derya Örs, TDK Başkanı Prof. Dr. Osman Mert, TTK Başkanı Prof. Dr. Yüksel Özgen ve AKM Başkanı Doç. Dr. Zeki Eraslan ile Meclis Başkanı Prof. Dr. Numan Kurtulmuş'u makamında ziyaret etti.

Yargıtay Onursal Üyesinden ATAM Başkanına Ziyaret

Yargıtay Onursal Üyesi Dr. Hakan Kutlu, ATAM Başkanı Doç. Dr. Ahmet Kılıncı'ı makamında ziyaret etti.

ATAM Başkanı Tarafından Kaleme Alınan “Yargucu” Maddesi Türk Dünyası Ansiklopedisi’nde Yayımlandı

Yargucu / Yargan / Yargıcı

İslamiyet Öncesi Türk Devletlerinde Hâkimlere Verilen Ünvan

Yazar: Ahmet Kılınç

Yayınlanma Tarihi: 15 Temmuz 2025

Türk milletini, birçok milletten ayıran özelliği, var oldukları andan itibaren bağımsız bir devlet kurma arzusu, yeteneği ve becerisidir. Bu durum, Türk devletlerinde kendilerine has yasama yürütme ve yargı organlarının oluşmasını sağlamaktadır. Gerek tarih sahnesinde yerini almış olan gerekse günümüzde yaşayan Türk devletlerini ya da yönetimini diğer devlet organizasyonlarından ayıran bir başka özellik ise ‘adalet’e verdikleri önem ve onu uygulamalarıdır. Adalet anlayışı, Türk medeniyetinin izlerini taşıyan coğrafyalarda kurulmuş devletlerin tamamında yer alan bir kültür, birikim ve toplumsal değer olmuştur. Bu birikimin kökleri çok eskiye kadar gitmektedir. Adalet ilkesi ise temelde uyumazlıkları nihayete erdiren hâkimler elleriyle sağlanmıştır. Hâkimlik mesleği Türkler için yeni bir müessese değildir. Eski Türklerde bu işi yapan görevliye *yargucu* denmiştir. Gerek İslamiyet sonrası Türk devletlerinde gerekse günümüz adli teşkilatında, İslamiyet öncesi Türk devletlerinde yer alan yargucunun izlerini rahatlıkla görmek mümkündür. Bu bağlamda yargucunun Türk hukuk ve kültür tarihindeki yeri yadsınamayacak kadar mühimdir.

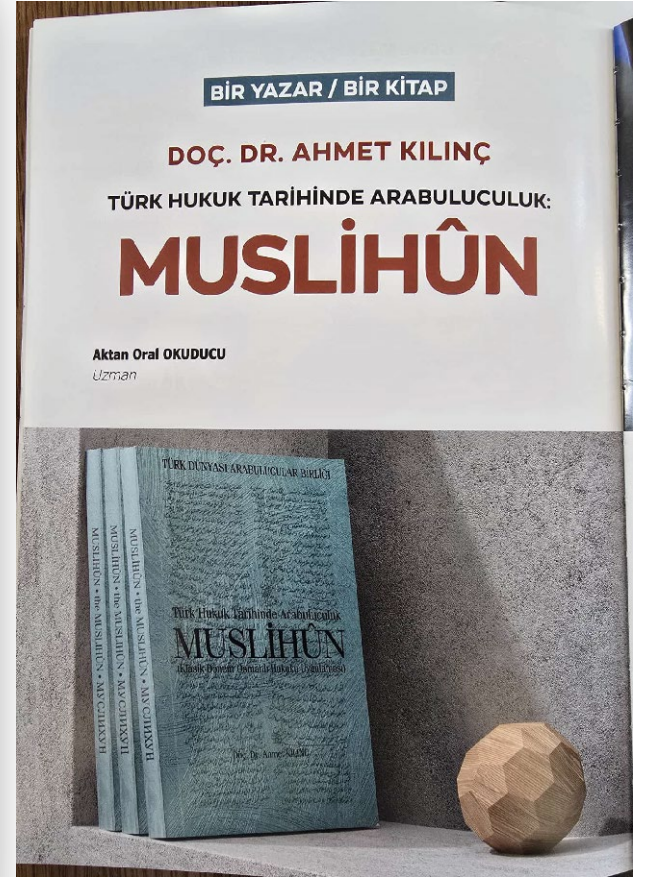
Diğer Maddeler

Türk devlet geleneğinde adaletin ve hukuk anlayışının kadim izlerini taşıyan “Yargucu” başlıklı ansiklopedi maddesi, Türk Dünyası Ansiklopedisi'nde yayımlandı. Hem akademik hem tarihî derinliğiyle dikkat çeken ansiklopedi maddesi ATAM Başkanı Doç. Dr. Ahmet Kılınç tarafından kaleme alındı. Kurum Başkanımızın çalışması, bu müessesenin tarihî kökenlerini Hunlardan Uygurlara, Karakurum’dan Ötüken’e uzanan geniş bir coğrafyada ele almakta; Göktürklerden Moğollara, Timurlulardan Osmanlı’ya kadar uzanan süreçteki devamlılığını ve etkisini ayrıntılı biçimde analiz etmektedir.

Yayınlanan Maddeye ulaşmak için QR kodu okutabilirsiniz

“Türk Hukuk Tarihinde Arabuluculuk: Muslihûn” Akademi Kürsü Dergisi’nde İncelendi

ATAM Başkanı Doç. Dr. Ahmet Kılınç tarafından hazırlanan ve Osmanlı Devleti’nin klasik dönemini konu alarak Osmanlı arabuluculuğu olarak nitelendirilen “muslihûn” kavramını çeşitli veçheleriyle inceleyen “Türk Hukuk Tarihinde Arabuluculuk: Muslihûn” başlıklı eser Akademi Kürsü Dergisi’nin 19. sayısında Uzman Aktan Oral Okuducu tarafından kaleme alınan inceleme yazısında tanıtıldı. Yazıda Doç. Dr. Ahmet Kılınç hakkında biyografik bilgi de okuyucuya sunuldu.

DOÇ. DR. AHMET KILINÇ

04/06/1981 tarihinde, Niğde'de dünyaya geldi. Kendisi gibi akademisyen olan Ayşe Nur Kılınç ile hayat yoldaşlığına 2010 yılında başlamıştır. İlk ve orta öğretiminin babasının memnuniyeti nedeniyle Adana'da sürdürdü. Adana Atatürk Anadolu Lisesinde son Kırıkkale Üniversitesinde Hukuk Fakültesine girdi. Buradan 2003 yılında mezun oldu. Aynı üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsünde "Kanun-ı Esasî'nin İnsan Hakları Yönünden Analizi" adlı yüksek lisans tezini savunarak bilim uzmanı oldu.

2004 yılında İstanbul Barosunda avukatlık stajını tamamladı. Aynı sene başladığı Kırıkkale Üniversitesinde 2007 yılına kadar ve ardından Gazi Üniversitesinde 2007 ile 2013 yılları arasında araştırma görevlisi olarak çalıştı.

2013 yılında Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde "Osmanlı Ceza Hukukunda Bir Yaptırım Türü Olarak Teşhir" adlı tezini savunarak

doktor unvanını aldı. Bu tez, Mukayeseli Hukuk ve Hukuk Tarihinde Teşhir Cezası adıyla 2014 yılında Adalet Yayınevinden basıldı.

2013 yılından bugüne Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesinde öğretim üyesi olarak vazifesini sürdürmektedir. Ote yandan ABD, Almanya, İtalya, Moldova, Avusturya, Malezya, Makedonya, Özbekistan ve Japonya'da bilimsel çalışmalar yapmak amacıyla bulunmuş, Japonya'da bir dönem m-safir öğretmen üyesi olmuştur.

"Osmanlı Yargılama Hukukunda Birlikçilik" adlı doçentlik teziyle birlikte 2020 yılının mart ayından itibaren "Hukuk Tarihi Doçenti" unvanını kullanır hakkını kazanmıştır. Birlikçilik mefhumunun Osmanlı yargılama hukukuna vechesinden incelendiği bu çalışma, 2019 yılında Adalet Yayınevinden basılmış, 2022 yılında ikinci baskısını yapmıştır.

Lisans seviyesinde Hukuk Tarihi ve Türk Hukuk Tarihi dersleri ile bu alanlara ilişkin daha özel gerçeveli

konularda lisansüstü dersler vermektedir. Osmanlı Ceza Hukuku, Osmanlı Yargı Teşkilatı, Osmanlı Millet Sistemi gibi alanlara başta olmak üzere Türk hukuk tarihi sahasında akademik faaliyetler yürütmektedir. Kitap, kitap bölümü, makale ve bildirisi gibi çok sayıda yayınlanmış çalışması bulunmaktadır.

Kilinc, muhtelif zamanlarda Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesinde Hukuk Fakültesi Kamu Hukuku Bölüm Başkanı Yardımcılığı, Hukuk Fakültesi Dekan Yardımcılığı, Hukuk Fakültesi Yönetim Kurulu Üyeliği, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu Üyeliği, Hukuk Müşavirliği vazifelerini yürütmüştür. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Tarihi Anabilim Dalı Başkanlığı görevini hâli sürdürmektedir. Ayrıca, Adalet Bakanlığı Yayın Danışma Kurulu Üyeliği, Adalet Akademisi Akademik Danışma Üyeliği, birçok ulusal ve uluslararası derginin editörlük kurulu üyeliği ve yayın kurul üyeliği, Türk Tarih Kurumu Bilim Kurulu Asli Üyeliği, Atatürk Araştırma Merkezi Bilim Kurulu Asli Üyeliği faaliyetlerini yürütmektedir.

2021 yılında bir süre Türk Tarih Kurumunda Başkan Yardımcılığı vazifesini ifa eden Kılınç, Şubat 2023'te Atatürk Üstel, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkan Yardımcılığı görevine atanmıştır. Bunu müteakiben Ekim 2024'te ise Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığına atanmıştır. Hâlihazırda akademik faaliyetleri e birlikte bu görevlerini de sürdürmektedir.

Türk Hukuk Tarihinde Arabuluculuk: MUSLİHÜN (Klasik Dönem Osmanlı Hukuku Bağlamında) adlı kitap, Osmanlı arabuluculuğunu inceliyor.

Osmanlı arabuluculuğu konusu, 13-14 Mayıs 2016 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenen II. Türk Hukuk Tarihi Kongresinde bildir olarak sunulmuştur. Bildiri metni 2016 yılında II. Türk Hukuk Tarihi Kongresi Bildirileri adlı kitabın ikinci cildinde, "Osmanlı Devleti'nde Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemi Olarak Muslihün: Osmanlı Arabuluculuğu" adıyla yer almıştır.

Edtörülüğü Prof. Dr. İzzet Gedikli'nin yaptığı bu eser, On İki Levha Yayıncılık tarafından 2015 yılında basılmıştır.

Aradan yaklaşık sekiz yıl geçtikten sonra, 2024 yılına gelindiğinde, Türk Dünyası Arabulucuları Birliğinden gelen talep üzerine, bu birliğin öncülüğünde ve Türkiye İçişleri ve Koordinasyon Anası Başkanlığı (TİKA), Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Türkiye Barolar Birliği, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi ve Yurt dışı Türkler ve Akreba (topluluklar) Başkanlığı (YTB)'nin iştirakleriyle düzenlenen I. Uluslararası Arabuluculuk Süratında sunulmak üzere, yukarıda zikredilen bildiri metni yeniden incelenmiş, bazı değişiklikler yapılmış ve zenginleştirilerek yayına hazırlanmıştır.

İç kapakta yer alan ebru çalışmasını Kılınç'ın kızı

olan Zeynep Hilmi Kılınç'ın tasarladığı eser, 2024 yılı Kasım ayında, Adalet Yayınevinden çıkmıştır. Muslihün olarak adlandırılan Osmanlı arabuluculuğunun mevcudiyetine ve etkili şekilde uygulandığına ilişkin arşiv evrakını okurlarına sunan eser, konunun daha geniş kitlelere ulaşabilmesini sağlamak amacıyla İngilizce ve Rusça dillerine aktarılmıştır. Kitap, konusunu okurlarına üç dilde sunması yönüyle önem arz ediyor.

İngilizce çeviriyi ve editörlüğü Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Tarihi Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi ve arabulucu olan Betül Argınhan yapmıştır.

SAYI 19 - OCAK 2025 | 51

KİTAPIN MUHTEVASI HAKKINDA

Türk hukuk tarihi, arabuluculuk mevzuunda sayısız örneğe sahne olmaktadır. Bu eser, bu örneklerin çok sınırlı bir kısmına ışık tutmak maksadıyla vücuda getirilmiştir. Osmanlı Devleti'nin Klasik Dönemi'nin konu alanı bu eserde, Osmanlı arabuluculuğu olarak nitelendirilen "muslihün" çeşitli vecheleriyle incelenmiştir.

Eserde göre muslihün; Osmanlı Devleti'nin bilhassa Klasik Döneminde gerek özel hukuk gerekse kamu hukuku uyuşmazlıklarında, mutlak bir şekilde kadı onayına gerek olmaksızın, tarafların kendi iradeleri ile anlaşmalarını sağayan ve dâhil oldukları uyuşmazlıklara hukukî, ehkâmî ve dîni nitelik kazandıran kişileri ifade eder. Muslihün bu anlamda günümüzde uygulanan arabuluculuktan ayrışır; zira Osmanlı'da arabulucu mutlaka bir den fazla kişi olarak faaliyet göstermiştir.

Bu çalışmanın özellikle "muslihün" kavramı üzerine yoğunlaşmasının nedeni, yazanın öğretilerinde bu konuda eksiklik olduğu yönündeki kanaatidir. Yazara göre, İslam-Osmanlı hukukuna ilişkin hem Klasik Dönem eserlerinde hem günümüz öğretisinde muslihünden ziyade "sulh" müessesesi ne odaklanılmıştır. Osmanlı kanunnamelerinde de sulh ile ilişkin hükümlere rastlanmaktadır. Dolayısıyla kavram olarak muslihün üzerinde durulmamıştır.

Eserde göre muslihünü önemli kılan bir diğer neden, bugün İslam hukukunun uygulandığı kimi ülkelerdeki "sulh" müessesesinin kökeni olduğu iddiasıdır. Buna göre, muslihün müessesesi, günümüzde İslam Hukuku'nun uygulandığı devletlerde karışmaya gikan sulh uygulamalarına örnek teşkil eder; bu devletlerin sulh ile ilgili kullandıkları Osmanlı hukuk kurallarından beslenmiştir.

Sulhe konu olabilecek bir uyuşmazlığın muslihün aracılığıyla çözülmesinde, başvurunun ihtiyarı olduğu, bugün arabuluculukta olduğu üzere, neticeyi taraf iradelerinin belirlediği, muslihünün aracılık etmekle birlikte karar merci mahiyetinde olmadığı; ancak uyuşmazlığın çözümüne ahlaki ve dîni bir nitelik kazandırdığı, eserde vurgulanan hususlardandır.

Eserde üstünde durulan bir diğer önemli nokta; muslihün vasıtasıyla çözülen uyuşmazlıklarda, çözümün geçerli olması ve icra edilmesi için kadı tarafından onaylanması gerekeceğidir. Ancak gerektiğinde ispat kolaylığı sağlama üzere anlaşmanın kadı siciline tescilli sağlandığı görülmektedir. Kitapta, muslihünün benzer hukukî müesseselerle mukayyesine de yer verilmiştir. Bu bağlamda muslihünün muhakeme ve tahkimle ilişkisi incelenmiştir. Tarafların, muhakeme ve tahkim yöntemlerine rağmen muslihüne başvurmalarındaki gerekçelerin neler olabileceği de değerlendirilmiştir.

Eserde, muslihüne hangi uyuşmazlık türlerinde başvurulduğu hususu da incelenmiştir. Yazanın tespitlerine göre; ceza, arazi, vergi hukuku gibi kamu hukuku uyuşmazlıkları ile aile,

borçlar, ortaklık, kira, miras, deniz ticareti, iş hukuku gibi özel hukuk uyuşmazlıkları, muslihün vasıtasıyla nihayete erdirilmiştir.

Eserde ayrıca, muslihüne kimlerin başvurabileceği, uyuşmazlığın hangi aşamasında ve ne şekilde muslihüne gidilebileceği, muslihünün ne gibi özelliklere sahip olması gerektiği gibi hususlar da incelenmiştir. Bu detaylı çalışmasının neticesinde yazara, günümüzde giderek daha fazla tercih edilmeye başlanan alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin, tarihimizde basarılı bir kurum olarak var olduğu ve sıklıkla kullanıldığı; Türk Hukuk Tarihi'nin bizlere muslihün üzerinden bakıldığında deneyim nazara alınarak günümüzdeki arabuluculuk sisteminin bazı aşlardan yeniden değerlendirilebileceği kanaatlerini ifade etmektedir.

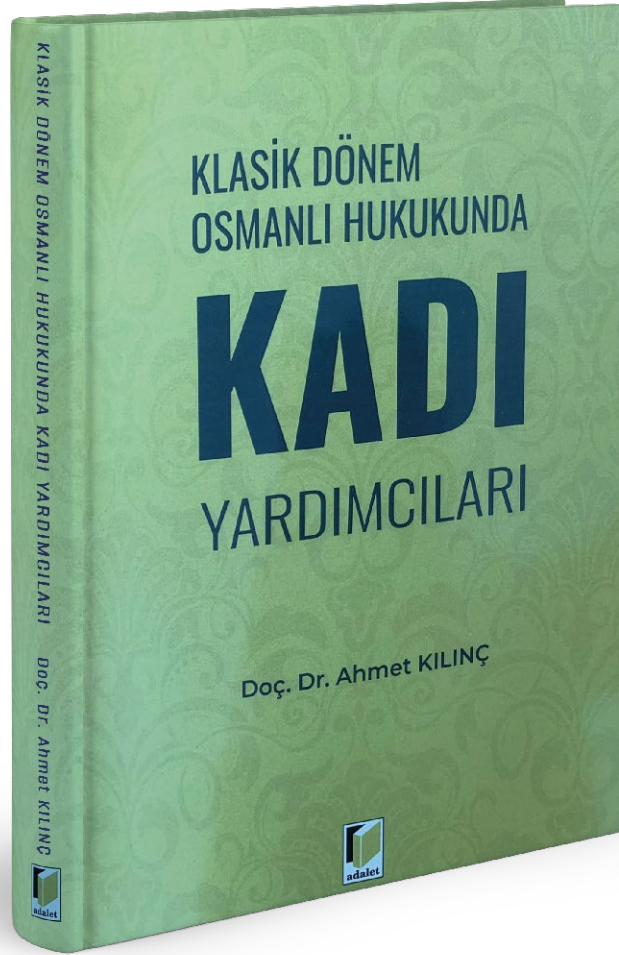
SAYI 19 - OCAK 2025 | 53

Rusya çeviriyi ise Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunda uzman olarak görev yapan ve aynı zamanda tarih doktoru olan Dr. Tana Güngör gerçekleştirmiştir. İngilizce ve Rusça çeviri kısmında Türkçe metne sadık kalmış, gerekli görülen yerlerde eklenen çevirmen notları kitabın anıan dillerde daha rahat anlaşılmasını sağlayıcı hedeflemiştir. Kitap, öz itibarıyla dört bölüme ayrılmıştır. Kemik kısmını oyuştur ilk bölümde, Türk hukuk tarihinde arabuluculuk konusu Klasik Dönem Osmanlı Hukuku bağlamında incelenmiştir. Zikredilen ilk bölümün İngilizce ve Rusça dillerindeki karşılığı, ikinci ve üçüncü bölümleri teşkil eder. Son bölüm ise işlenen konunun kaynağı'nı telinde olan kadı sicillerinden özgün örnekler verildiği ekler bölümüdür.

Metin kısmında Türkçe, İngilizce ve Rusça dilleriyle hazırlanan her bölümün sırasıyla giriş, ilgili a t başlıklar, sonuç ve kaynakça kısımlarını ihtiva

52 | SAYI 19 - OCAK 2025

Klasik Dönem Osmanlı Hukukunda Kadı Yardımcıları Kitabı Yayımlandı

ATAM Başkanı Doç. Dr. Ahmet Kılınç tarafından hazırlanan ve kadı etrafında örgütlenen yardımcı unsurlar hakkında kapsamlı bilgi verme ve Osmanlı yargı uygulamasında kadıya eşlik eden aktörlerin işlevlerini, kurumsal konumlarını ve yer yer toplumsal rollerini inceleme amacını güden eser ilgili alanda çalışanların ve meraklılarının istifadesine sunuldu. 295 sayfadan oluşun kitabın baskısı Adalet Yayınevi tarafından yapıldı.

ATAM Başkanı Hatay'ın 86. Yıl Panelinde TRT Avaz'a Röportaj Verdi

ATAM Başkanı Doç. Dr. Ahmet Kılınç, Hatay'da düzenlenen “86. Yıl Dönümünde Hatay'ın Ana Vatana Katılışı Paneli” kapsamında TRT Avaz’a röportaj verdi. Röportajda, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi kütüphanesi bünyesinde ATAM yayınlarıyla hazırlanan “Atatürk Araştırma Merkezi Atatürk Kitaplığı”ndan, ATAM tarafından konuyla ilgili yayımlanan akademik kitaplar ve makalelerden ve ATAM’ın bu konuya verdiği önemden de bahsedildi.

Hatay TRT Avaz Röportajına ulaşmak için QR kodu okutabilirsiniz

Atatürk Araştırma Merkezi'ne Başkan Yardımcısı Ataması

Arzu Güvenç Saygın, Atatürk Araştırma Merkezi Başkan Yardımcılığı görevine
asaleten atandı.

ACI KAYBIMIZ

**Eski Başkanlarımızdan
Prof. Dr. Mehmet Saray'ın Vefatı**

**MEHMET SARAY
(1942-2025)**

Eski Başkanlarımızdan Prof. Dr. Mehmet Saray'ın vefat haberini üzümlere öğrenmiş bulunuyoruz. Kendisine Allah'tan rahmet, ailesine ve sevenlerine başsağlığı diliyoruz.

02

BİLİMSEL ETKİNLİKLER

Türkiye-Gürcistan İlişkileri Paneli Düzenlendi

KAFKASYA'NIN İKİ YAKASI: GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE TÜRKİYE-GÜRCİSTAN İLİŞKİLERİ PANELİ

9 Temmuz 2025
14.00-16.30

Moderatör
Doç. Dr. Ahmet KILINÇ
ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANLIĞI

Panelist
Prof. Dr. İbrahim TELLİOĞLU
Orduakademi Mayya Üniversitesi
"Türk-Gürcü İlişkilerinde Dönüm Noktaları"

Panelist
Prof. Dr. Otar JANELİDZE
Gori Devlet Üniversitesi
"Gürcistan ve Türkiye – İyi Komşuluk ve Stratejik Ortaklık"

Panelist
Doç. Dr. Kakha KVASHILAVA
Sokhumi Devlet Üniversitesi
"Türkiye – Gürcistan İlişkilerinde Yeni Dönem"

Panelist
Prof. Dr. Roin KAVRELISHVILI
Samtskhe – Javakheti Devlet Üniversitesi & Kafkas Üniversitesi
"1921'de Türkiye-Gürcistan Diplomatik İlişkilerinin Tesisi"

Gürcistan Ulusal Bilimler Akademisi, 52, Rustaveli Bulv., 0108, Tiflis, GÜRCİSTAN

bilgi@atam.gov.tr - www.atam.gov.tr

პანელი: კავკასიის ორი მხარე: წარსულიდან დღევანდლამდე თურქეთ - საქართველოს ურთიერთობები.

09 ივლისი 2025 წ
14.30 – 16.30

მოდერატორი
დოცენტი
აჰმეთ კილინჩი
ათატურკ არაღრმა მერკეზის ბაღკანლიღი

პანელისტი
პროფესორი
იბრაჰიმ თელიოღლი
ორდუაკადემი მაია უნივერსიტეტი
"ტურკ-გურკუ იღიღკილერინდე დუნუმ ნოქტალი"

პანელისტი
პროფესორი
ოტარ ჯანელიძე
გორი საღვთო დეღტის უნივერსიტეტი
"გურკიღანი და ტურკიე – იღი კომღულუკი და სტრატეგიკული თრტაკლიკი"

პანელისტი
ასოღიკანდელთ
დოცენტი
კაკა ჟვაღილა
სოკჰუმი დეღტის უნივერსიტეტი
"ტურკიე-გურკიღანი იღიღკილერინდე ნიუ დუნემ"

პანელისტი
პროფესორი
როინ კავრელიღვილი
სამცხე-ჯავახეთი დეღტის უნივერსიტეტი & კავკასიის უნივერსიტეტი
"1921-ში ტურკიე-გურკიღანი დიღტამატიკული იღიღკილერინდის ტესიღი"

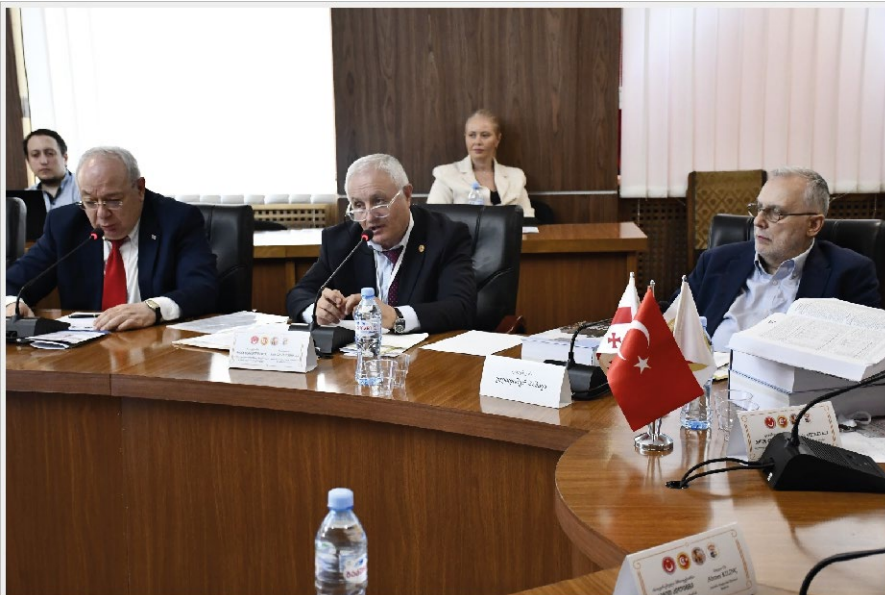
რუსთაველის ბაღბი, 52, 0108, თბილისი, საქართველო

bilgi@atam.gov.tr - www.atam.gov.tr

Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı tarafından 9 Temmuz 2025 tarihinde Tiflis'te, Gürcistan Ulusal Bilimler Akademisi ev sahipliğinde, Sokhumi Devlet Üniversitesi'nin katkılarıyla "Kafkasya'nın İki Yakası: Geçmişten Günümüze Türkiye-Gürcistan İlişkileri Paneli" düzenlendi.

ATAM Başkanı Doç. Dr. Ahmet Kılınç moderatörlüğünde gerçekleştirilen panelde Prof. Dr. İbrahim Tellioglu "Türk-Gürcü İlişkilerinde Dönüm Noktaları", Prof. Dr. Roin Kavrelishvili "1921'de Türkiye-Gürcistan Diplomatik İlişkilerinin Tesisi" başlıklı sunumlarını gerçekleştirirken Prof. Dr. Otar Janelidze "Gürcistan ve Türkiye – İyi Komşuluk ve Stratejik Ortaklık", Doç. Dr. Kakha Kvashilava ise "Türkiye-Gürcistan İlişkilerinde Yeni Dönem" konulu sunumları ile panele katkı sağladı.

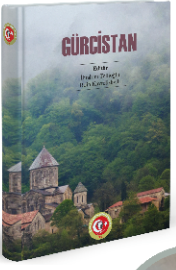
Tiflis'te Kurumsal Temaslar Gerçekleştirildi

Atatürk Araştırma Merkezi Başkanı Doç. Dr. Ahmet Kılınç ve beraberindeki heyet, “Kafkasya’nın İki Yakası: Geçmişten Günümüze Türkiye-Gürcistan İlişkileri Paneli” ve “Gürcistan” kitabının imza günü vesilesiyle bulundukları Tiflis’te, Tiflis Büyükelçiliği Müsteşarı Melike Yılmaz Özkiper’i, Gürcistan Ulusal Bilimler Akademisi Başkanı Roin Metreveli’yi ve Sokhumi Devlet Üniversitesi Rektörü Zurab Khonelidze’yi ziyaret etti. Ziyaretler sırasında ATAM ile Gürcistan Ulusal Bilimler Akademisi ve Sokhumi Devlet Üniversitesi arasında iş birlikleri imkânları görüşüldü.

Türkiye-Gürcistan İlişkileri Kitap Tanıtımı Düzenlendi

GÜRCİSTAN

İmza Günü

9 Temmuz 2025 | 14.30 - 15.30

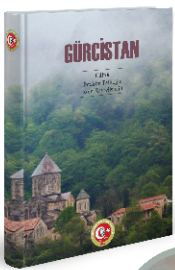

EDITOR
Prof. Dr. İbrahim TELLIOĞLU
Ondokuz Mayıs Üniversitesi

EDITOR
Prof. Dr. Roin KAVRELISHVILI
Samtskhe - Javakheti Devlet Üniversitesi & Kikhasi Üniversitesi

Gürcistan Ulusal Bilimler Akademisi, 52, Rustaveli Bulv., 0108, Tiflis, GÜRCİSTAN

საქართველო

წიგნის პრეზენტაცია

9 ივნისი 2025 წ. | 14.30 - 15.30

რედაქტორი
პროფესორი
იბრაჰიმ ტელლიოღლი
ვანკატე: ბაქოსი უნივერსიტეტი

რედაქტორი
პროფესორი როინ ჯავრელიშვილი
სამცხე-ჯავახეთის სახელმწიფო უნივერსიტეტი & კიკასის კავკასიის უნივერსიტეტი

რუსთაველის გამზ., 52, 0108, თბილისი, საქართველო

“Türk Dünyası, Tarih ve Kültür Coğrafyası Kitap Serisi”nin Ukrayna’da sonra ikinci kitabı olarak ATAM tarafından yayımlanan Gürcistan başlıklı eserin tanıtımı ve imza töreni amacıyla 9 Temmuz 2025 tarihinde Gürcistan Ulusal Bilimler Akademisi ev sahipliğinde, Sokhumi Devlet Üniversitesi’nin de katkılarıyla imza töreni düzenlendi. Gürcistan kitabının tanıtım ve imza töreninin açılış konuşmaları, etkinliğe ev sahipliği yapan Gürcistan Ulusal Bilimler Akademisi Başkanı Roin Metreveli ve ATAM Başkanı Doç. Dr. Ahmet Kılınc tarafından gerçekleştirildi.

Gürcistan tarihini kapsamlı bir şekilde ele alan eserin imza töreninde kitabın editörleri Prof. Dr. İbrahim Tellioglu ve Prof. Dr. Roin Kavrelishvili’nin yanı sıra yazarları ve Gürcüce makaleleri Türkçeye çeviren Dr. Öğretim Üyesi Maya Meskhidze de yer aldı. Tanıtım toplantısında eserin yayımlanma sürecine ilişkin ayrıntılara yer verilirken kitabın içeriği ve önemi de kapsamlı şekilde değerlendirildi.

“15 Temmuz: Hafıza, Adalet ve Gelecek Paneli” Düzenlendi

15 Temmuz'un hukuki, kurumsal ve toplumsal boyutlarını çok yönlü bir şekilde ele almak amacıyla 16 Temmuz 2025 Çarşamba günü Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı tarafından Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı Konferans Salonu'nda "15 Temmuz: Hafıza, Adalet ve Gelecek Paneli" gerçekleştirildi. Panelde ATAM'dan Yüksek Kurum Uzmanları Nilgün İnce ve Murat Saygın katıldı.

Hatay'da "86. Yılında Hatay'ın Ana Vatana Katılışı Paneli" Düzenlendi

ATAM tarafından, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi'nin ev sahipliğinde, İskenderun Belediyesi ve İskenderun Teknik Üniversitesi'nin katkılarıyla 23 Temmuz 2025 tarihinde Hatay'da düzenlenen "86. Yıl Dönümünde Hatay'ın Ana Vatana Katılışı Paneli" gerçekleştirildi. ATAM Başkanı Doç. Dr. Ahmet Kılınç'ın moderatörlüğünde gerçekleşen panelde ATAM Bilim Kurulu Üyesi ve Fırat Üniversitesi Öğr. Üyesi Prof. Dr. Ömer Osman Umar "Atatürk ve Hatay Meselesi (1936-1938)" başlıklı sunumunu, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Öğr. Üyesi ve Tarih Bölümü Başkanı Prof. Dr. Olcay Özkaya "Ağalar Fırını Sokağında Hürriyet Üzerine Kurulmuş Bir Merkez (Genç Spor Kulübü)" başlıklı sunumunu ve ATAM Haberleşme Üyesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi Öğr. Üyesi Prof. Dr. Fevzi Çakmak "Mustafa Kemal Atatürk ve Hatay" başlıklı sunumunu yaptı. Panele Hatay Valisi Mustafa Masatlı, Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Veysel Eren, İskenderun Teknik Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mehmet Duruel ile Hatay protokolü katıldı.

Moderatör
Doç. Dr. Ahmet KILINÇ
ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI

Panelist
Prof. Dr. Ömer Osman UMAR
FIRAT ÜNİVERSİTESİ (ATAM BİLİM KURULU ASL ÜYESİ)

Panelist
Prof. Dr. Olcay ÖZKAYA
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ

Panelist
Prof. Dr. Fevzi ÇAKMAK
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ (ATAM HABERLEŞME ÜYESİ)

86. Yıldönümünde Hatay'ın Ana Vatana Katılışı Paneli

23 Temmuz 2025
14.00-16.00

bilgi@atam.gov.tr - www.atam.gov.tr

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Rektörlük Konferans Salonu
Serinyol / HATAY

ATAM Başkanı Doç. Dr. Ahmet Kılınç'tan Hatay Valisi Masatlı'ya ve İskenderun Belediyesi Başkan Yardımcısı Işıklı'ya Ziyaret

“86. Yıl Dönümünde Hatay’ın Ana Vatana Katılışı Paneli” kapsamında Hatay’da bulunan ATAM Başkanı Doç. Dr. Ahmet Kılınç, beraberindeki panelistler ile Hatay Valisi Mustafa Masatlı’yı makamında ziyaret etti. Ziyaret sırasında Masatlı’ya ATAM yayınlarından hediye edildi.

ATAM Başkanı aynı gün, İskenderun Belediyesi Başkan Yardımcısı Begüm Işıklı’yı da makamında ziyaret etti. Ziyarete, Işıklı’ya ATAM yayınlarından eserler takdim edildi.

Hatay Paneli Kapsamında MKÜ Rektörü Prof. Dr. Veysel Eren'e Ziyaret ve Yayın Takdimi

“86. Yıl Dönümünde Hatay’ın Ana Vatana Katılışı Paneli” kapsamında Hatay’da bulunan ATAM Başkanı Doç. Dr. Ahmet Kılınç 23 Temmuz 2025’te panelin ev sahipliğini üstlenen Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Veysel Eren’i makamında ziyaret etti. Ziyaret sırasında Eren’e ATAM yayınlarından takdim edildi.

ATAM Başkanı Doç. Dr. Ahmet Kılınç aynı gün, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi kütüphanesi bünyesinde ATAM yayınlarıyla hazırlanan “Atatürk Araştırma Merkezi Atatürk Kitaplığı”nın açılışına katıldı. ATAM Başkanı Doç. Dr. Ahmet Kılınç, Rektör Prof. Dr. Veysel Eren ve beraberindeki heyet kitaplığı ve kütüphaneyi gezerek incelemelerde bulundu.

İmza Günü Düzenlendi

TÜRKİYE SURİYE İLİŞKİLERİ (1923-2023)

İmza Günü

23 Temmuz 2025 | 16.00 - 17.00

YAZAR
Prof. Dr.
Ömer Osman UMAR
Fırat Üniversitesi
(ATAM Bilim Kurulu Aslı Üyesi)

YAZAR
Dr.
Melek YENİSÜ
Millî Eğitim Bakanlığı

Prof. Dr. Ömer Osman UMAR

"Prof. Dr. Ömer Osman Umar, Türkiye-Suriye ilişkilerinde bir dönüm noktasıdır. Özellikle 1923-2023 yılları arasında Türkiye-Suriye ilişkilerinin gelişimini ve değişimini detaylı bir şekilde analiz etmiştir. Bu eser, sadece akademik bir katkı değil, aynı zamanda Türkiye-Suriye ilişkilerinin geleceğine dair değerli görüşleri de içermektedir."

Dr. Melek YENİSÜ

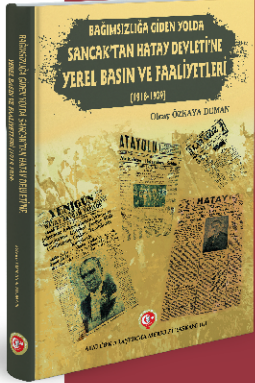
"Bu eser, Türkiye-Suriye ilişkilerinin tarihsel ve güncel durumunu kapsamlı bir şekilde ele almaktadır. Özellikle 1923-2023 yılları arasındaki süreçte yaşanan değişimleri ve bu sürecin Türkiye için taşıdığı önemi vurgulanmıştır. Bu eser, Türkiye-Suriye ilişkilerinin geleceğine dair değerli görüşleri de içermektedir."

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Rektörlük Konferans Salonu
Serinyol / HATAY

“86. Yıl Dönümünde Hatay’ın Ana Vatana Katılışı Paneli” başlıklı etkinliğin ardından Prof. Dr. Ömer Osman Umar ile Dr. Melek Yenisu’nun birlikte hazırladıkları ve ATAM yayınları arasında bulunan “Türkiye-Suriye İlişkileri 1923-2023” başlıklı eser ile Prof. Dr. Olcay Özkaya’nın hazırladığı “Bağımsızlığa Giden Yolda Sancak’tan Hatay Devleti’ne Yerel Basın ve Faaliyetleri (1918-1939)” başlıklı eserin imza töreni gerçekleştirildi.

İmza Günü Düzenlendi

**BAĞIMSIZLIĞA GİDEN YOLDA
SANCAK'TAN HATAY DEVLETİ'NE
YEREL BASIN VE FAALİYETLERİ
(1918-1939)**

İmza Günü

23 Temmuz 2025 | 16.00 - 17.00

YAZAR
Prof. Dr.
Olcay ÖZKAYA
Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi

Prof. Dr. Olcay ÖZKAYA

Özgeçmişim: 1963 yılında Hatay'da doğdum. İlk ve orta öğrenimimi Hatay'da tamamladım. 1983 yılında Hatay'da öğretmenlik yapmaya başladım. 1988 yılında Hatay'da öğretmenlik yapmaya başladım. 1993 yılında Hatay'da öğretmenlik yapmaya başladım. 1998 yılında Hatay'da öğretmenlik yapmaya başladım. 2003 yılında Hatay'da öğretmenlik yapmaya başladım. 2008 yılında Hatay'da öğretmenlik yapmaya başladım. 2013 yılında Hatay'da öğretmenlik yapmaya başladım. 2018 yılında Hatay'da öğretmenlik yapmaya başladım. 2023 yılında Hatay'da öğretmenlik yapmaya başladım.

📍 Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Rektörlük Konferans Salonu
Serinyol / HATAY

03

YAYINLAR

“İsmet İnönü: Lozan Barış Konferansı Konuşma, Demeç, Makale, Mesaj, Anı ve Söyleşileri” Başlıklı Eser Okuyucunun İstifadesine Sunuldu

“

İlhan K. Turan tarafından hazırlanan “İsmet İnönü: Lozan Barış Konferansı Konuşma, Demeç, Makale, Mesaj, Anı ve Söyleşileri” başlıklı eser, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları arasında yerini aldı. 3. baskısı okuyuculara sunulan kitap, İsmet İnönü’nün Lozan Barış Konferansı’nın başlangıcından yaşamının sonuna kadar uzanan süreçteki konuşma, demeç, makale, mesaj ve anılarını bir araya getirerek Türkiye Cumhuriyeti’nin tapu tescil belgesi niteliğindeki Lozan Barış Antlaşması’nın tarihsel önemini gözler önüne seriyor.

”

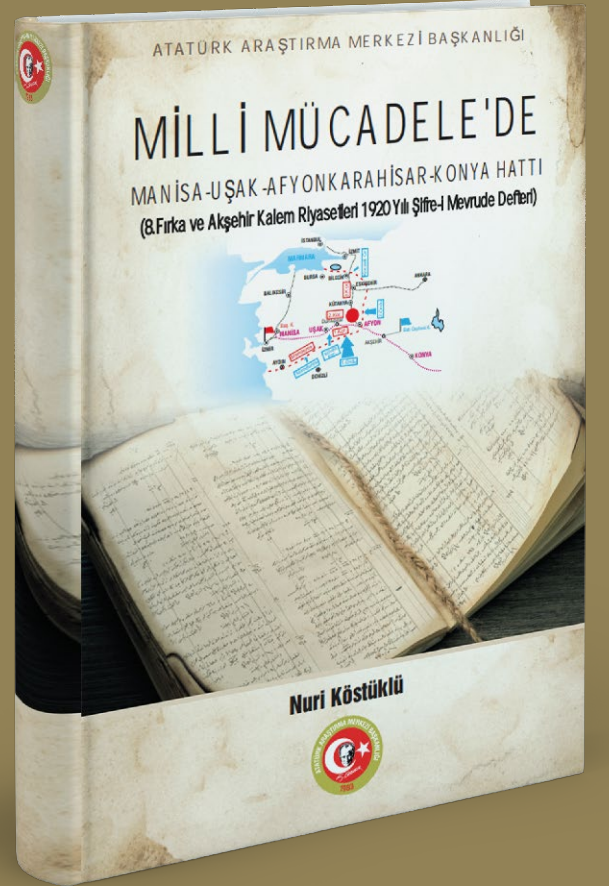
İsmet İnönü Lozan Barış Konferansı Kitabını
satın almak için
QR kodu okutabilirsiniz

“Millî Mücadele’de Manisa-Uşak-Afyonkarahisar-Konya Hattı” Başlıklı Eserin Tekrar Baskısı Yapıldı

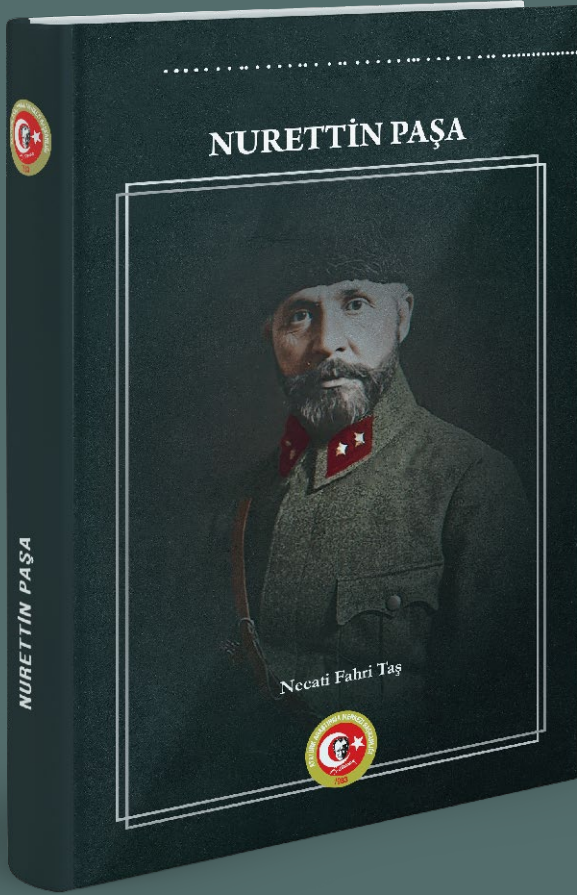
“

“Millî Mücadele’de Manisa-Uşak-Afyonkarahisar-Konya Hattı (8. Fırka ve Akşehir Kalem Riyasetleri 1920 Yılı Şifre-i Mevrude Defteri)” başlığıyla Prof. Dr. Nuri Köstüklü tarafından hazırlanan ve Millî Mücadele’nin cephe gerisindeki dinamiklerini Şifre-i Mevrude Defteri üzerinden analiz ederek, defterin tanıtımını, içeriğinin değerlendirmesini ve orijinal belgelerin transkripsiyonunu sunan çalışmanın, okuyucuların talebine cevap vermek ve eserin Türkiye’nin tarihsel mirasına olan katkısını sürdürmek amacıyla tekrar baskısı ATAM tarafından yapıldı. Eser, I. Dünya Savaşı’nın yıkıcı etkilerinden Kuvâ-yı Milliye’nin faaliyetlerine, firar ve asayiş sorunlarından düşman propagandalarına kadar geniş bir yelpazede Millî Mücadele’nin gerçekliğini ortaya koymaktadır.

”

ATAM Tarafından İkinci Kez Basımı Gerçekleştirilen “Nurettin Paşa” Başlıklı Eser Okuyucuyla Buluştu

“

İlk baskısı 2014 yılında yapılan ve merhum Prof. Dr. Necati Fahri Taş tarafından titizlikle sürdürülen dokuz yıllık yoğun bir çalışmanın mahsulü olan eser, cepheden cepheye koşan bir neslin mensubu olan Nurettin Paşa hakkında tarihî belgeler ışığında bir profil sunmanın yanı sıra, o devre ait mevcut olayları günümüz hadiseleriyle bağlantı kurarak okuyucuya aktarmaktadır.

”

Nurettin Paşa Kitabını
satın almak için
QR kodu okutabilirsiniz

04

ATATÜRK ANSİKLOPEDİSİ'NDEN

Atatürk Ansiklopedisi, Artan Madde Sayısı ve Zenginleşen İçeriğiyle Yayın Hayatına Devam Ediyor

T.C.
ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU
ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANLIĞI

Atatürk Ansiklopedisi Mobil Uygulaması Hayata Geçti

Hemen indirin
App Store

Hemen indirin
Google Play

ATATÜRK
ANSİKLOPEDİSİ

atam.gov.tr

29 Ekim 2020 tarihinde Atatürk'ün doğumundan ölümüne kadar geçen sürede yaşadığı mekânlar, öncülük ettiği inkılaplar, yönettiği tarihsel süreçler ve dönemin önemli şahsiyetleri hakkında doğru ve birincil kaynaklara dayalı bilgi sunmak amacıyla dijital yayın hayatına başlayan Atatürk Ansiklopedisi'ndeki madde sayısı 1325'e ulaştı. Ansiklopedide erişime açılan en güncel başlık ise, Sivas Kongresi delegesi, tarihçi ve yazar "İsmail Hami Danişmend" üzerinedir. Yayına başladığı günden bu yana 11.298.796 erişim alan Atatürk Ansiklopedisi, 19 Mayıs 2025'te mobil uygulamasının da hayata geçirilmesiyle kullanıcıların doğrulanmış ve güvenilir bilgilere her zaman ve her yerden kolayca erişimini sağlamaya devam etmektedir.

ANSİKLOPEDİDE YENİ

Tümü

İSMAİL HAMİ DANIŞMEND

Sivas Kongresi Delegesi, Tarihçi Ve Yazar

İsmail Hami Danişmend 1892 yılında Meraş'ta doğmuştur. İlk ve ortaokulu Meraş'ta, liseyi İstanbul'da tamamlamıştır. Milli Mücadele döneminde aktif rol almış ve Milli Meclis'te görev yapmıştır. Milli Meclis'te görev yaparken, aynı zamanda X. ve XI. milletvekillerindendir. 15 Mart 1914'te babası Müder...

Kemalettin Kuzucu

1 Temmuz 2025

(2006)

Geologlar Birliği Kurucusu.

Burhanettin Pınar Erdem, aynı zamanda X. ve XI. milletvekillerindendir. 15 Mart 1914'te babası Müder...

PERİHAN ARIBURUN (1913-2001)

Hukukçu, Siyasetçi, Milletvekili

23 Ocak 1913'te İstanbul Şişli'de doğan Perihan Arıburun, Atatürk'ün Harp Okulundan hocası olan General A. Naci Eldeniz'in kızıdır. Aynı zamanda annesi Makbule Eldeniz'in Osmanlı Devleti'nin son dönem...

Filiz Çolak

1 Temmuz

1 Temmuz 2025

AHMET TALAT AYDEMİR (1917-1964)

Darbe Teşebbüsünde Bulunan Türk Subayı

Ahmet Talat Aydemir, 1917 yılında Bilecik'in Söğüt ilçesinde doğmuştur. Babası savaş gazisi Binbaşı Necip Aydemir'dir. İlkokulu Adapazarı Cumhuriyet Okulu'nda okuyan Aydemir, ortaokul öğrenimini Kadıköy'de tamamlamıştır.

Fevzi Çakmak

MÜTAREKE DÖNEMİ ORDU MÜFETTİŞLİKLERİ

Osmanlı Ordusunun Mütareke Koşulları Çerçevesinde Düzenlenmesi Amacıyla Kurulan Askeri Teşkilat

Askeri birliklerin ordu komutanı seviyesindeki generaller tarafından teftiş edilmesi ve bu generallerin barış döneminde "ordu müfettişi" sıfatıyla görev yaparak orduyu sefere hazırlamak için plan, tat...

Orkun Canbek

30 Haziran 2025

30 Haziran 2025

M. KEMAL ATATÜRK'ÜN GİRESUN ZİYARETLERİ

1924 Yılı Eylül Ayında Boğazlardan Geçerek Karadeniz'e Yaptığı Sonbahar Gezisi Çerçevesinde Mustafa Kemal Paşa'nın Giresun Ziyareti

Mustafa Kemal Paşa, Milli Mücadele'nin tamamlanmasının ardından devletin kurumlarının oluşması, halkın ihtiyaçlarını tespit etme, hizmetlerin daha hızlı ulaştırılması, Türk ordusunun eğitim ve teçhizatı...

İbrahim Baş

Görüntülenme Sayısı: 11.299.145

Atatürk Ansiklopedisine ulaşmak için QR kodu okutabilirsiniz

05

TÜRK DÜNYASI ANSİKLOPEDİSİ'NDEN

Türk Dünyası Ansiklopedisi İçerik Üretimine Hız Kesmeden Devam Ediyor

T.C.
ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU
ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANLIĞI

Türk Dünyası Ansiklopedisi Mobil Uygulaması Hayata Geçti

Hemen İndirin
App Store

Hemen İndirin
Google Play

TÜRK DÜNYASI
ANSİKLOPEDİSİ

31 Aralık 2024 tarihinde 137 maddeyle dijital dünyadaki yolculuğuna başlayan Türk Dünyası Ansiklopedisi, aradan geçen sürede hem içerik hem de ilgi bakımından kayda değer bir ivme kazandı. 1 Temmuz 2025'te gerçekleştirilen 34 Sayılı Türk Dünyası Çalışma Grubu toplantısının ardından yayına alınan 14 madde ile birlikte ansiklopedideki toplam madde sayısı 245'e ulaştı. Yayına başladığı günden bu yana yaklaşık 37.000 ziyaret alan platform, artan ilgiyi karşılayacak şekilde içerik üretimine hız kesmeden devam ediyor. Ansiklopedide Temmuz ayı içerisinde yayınlanan son madde Enver Paşa'dır.

ANSİKLOPEDİDE YENİ

ENVER PAŞA
(1881-1922) - Osmanlı Harbiye Nazırı Ve Başkumandanı
Terakki Cemiyeti'nin Liderlerinden Biri
Asıl adı İsmail Enver'dir. 23 Kasım 1881'de İstanbul Divanyolu'nda doğdu. Aslen Kırım'da yaşamış Gagavuz Türk'ü bir aileye mensuptur. Ataları, Rus işgalinden sonra Kili'ye ve oradan da Abana (Kastamonu) Mustafa Budak

22 Temmuz 2025

RAUF RAİF DENKTAŞ
1924-2012- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Kurucusu Ve İlk Cumhurbaşkanı
Rauf Raif, 27 Ocak 1924'te Kıbrıs'ın Baf kasabasında doğdu. Hâkim Mehmet Raif Efendi ile Emine Hanım'ın altıncı ve son çocuğudur. Mehmet Raif Efendi'nin mesleğini (adil ve kuvvetli) çağrıştırdığı için... Bülent Akbaba

BÜLENT ECEVİT
1925-2006- Siyasetçi, Gazeteci, Şair, Yazar Ve Çevirmen
28 Mayıs 1925 tarihinde İstanbul'da dünyaya gelen Bülent Ecevit'in babası Fahri Ecevit, Darülfünun Tıp Fakültesi mezunudur. Adli tıp ve psikiyatri alanlarında ihtisas yapmış olan Fahri Ecevit, çeşitli... Seyfi Yıldırım

21 Temmuz 2025

YÜEH-CHİH
Mö. İ. Yüzyılda Çin Merkezi Ovası'nın Kuzey-batı Sınırlarında Yaşayan İç Asyalı Kadim Bir Muharip Bozkır Kavimi.
Çince bir etnonim olan Yüeh-chih (pin. Yuezhi/Rouzhi; [ngiwjət-tsie < *ngiwāt-tia]), "Ay klanı/soyu" anlamına gelmektedir ve araştırmacılar tarafından ifadenin arkaik Çincedeki transkripsiyonlarına... Egemen Çağrı Mızrak

17 Temmuz 2025

HAN MELİK
Hârezmşahlar Herât Valisi
Han Melik'in kökenine dair kaynaklarda pek bilgi bulunmamasına rağmen onun Hârezmşahlar (1097-1231) hanedanına gelin olan kızlardan birinin akrabası olduğu görülmektedir. Bu hususta en güçlü ihtimal, ... Çetin Kaya

16 Temmuz 2025

BOPAY HANIM
Küçük Orda Kazak Hanı Ebulhayr'ın Eşi
Kazak Hanlığı döneminde yaşamış en meşhur kadın şahsiyetlerin başında gelen Bopay Hanım Bopay Hanım'ın kim olduğu hakkında ve Ebulhayr Han'la evlenmeden önceki hayatı hakkında dönem kayıtlarında açık... Fatih Önal

16 Temmuz 2025

ATAM Başkanı Doç. Dr. Ahmet Kılınç, Türk Dünyası Ansiklopedisi Hakkında TRT Avaz'a Röportaj Verdi

Atatürk Araştırma Merkezi Başkanı Doç. Dr. Ahmet Kılınç, Türk Dünyası Ansiklopedisi ve ansiklopedinin yakın zamanda hayata geçirilen mobil uygulaması hakkında TRT Avaz'a röportaj verdi. Türk Dünyası Ansiklopedisi'nin bitmiş bir proje olmadığını belirten Kılınç, dijital ansiklopedinin yeni maddelerle sürekli olarak güncellendiğinin altını çizdi.

TDA TRT Avaz Röportajına
ulaşmak için
QR kodu okutabilirsiniz

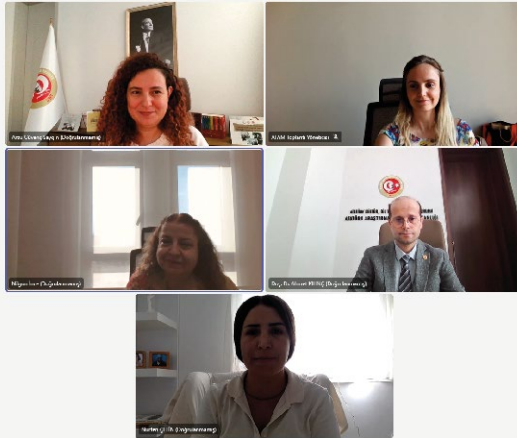
KURUM İÇİ FAALİYETLER

Türk Dünyası Çalışma Grubu Toplantısı Düzenlendi

Türk Dünyası Çalışma Grubu 1 Temmuz 2025 tarihinde 34 sayılı toplantısını gerçekleştirdi. Toplantıda 28 gündem maddesi görüşüldü.

Etkinlik Değerlendirme Komisyonu Toplantısı Yapıldı

28 Temmuz 2025 tarihinde 5 sayılı Etkinlik Değerlendirme Komisyonu toplantısı düzenlendi. Gerçekleştirilen bu toplantıda Etkinlik ve Düzenleme Sistemi (EDSİS) üzerinden Kurumumuza yapılan bilimsel toplantı düzenleme destek talebi görüşüldü.

Yayın Komisyonu Toplantısı Düzenlendi

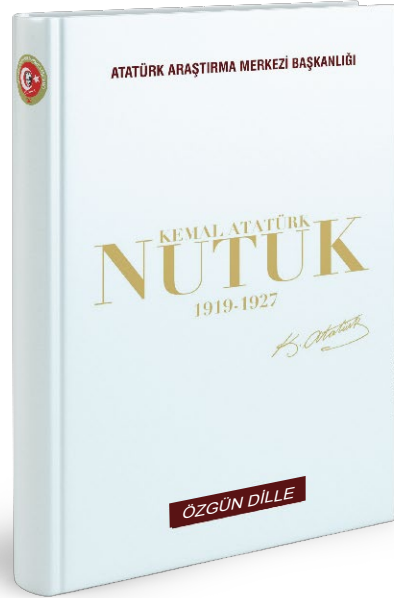
07

YAKINDA

Nutuk'un Özgün Diliyle Tekrar Baskısı Yakında Okuyucuyla Buluşacak

ATAM tarafından özgün diliyle ilki 1989 yılında, en son baskısı ise 1997 yılında yapılan orijinal Nutuk'un tekrar baskısı kısa zaman içinde yeniden yapılacaktır.

ACI KAYBIMIZ

**Eski Bilim Kurulu Üyemiz
Prof. Dr. Necati Fahri Taş'ın Vefatı**

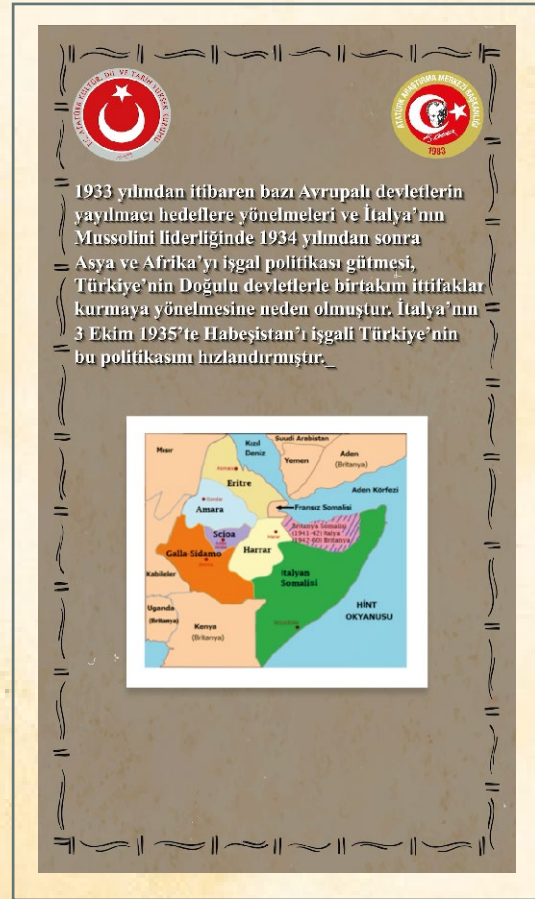
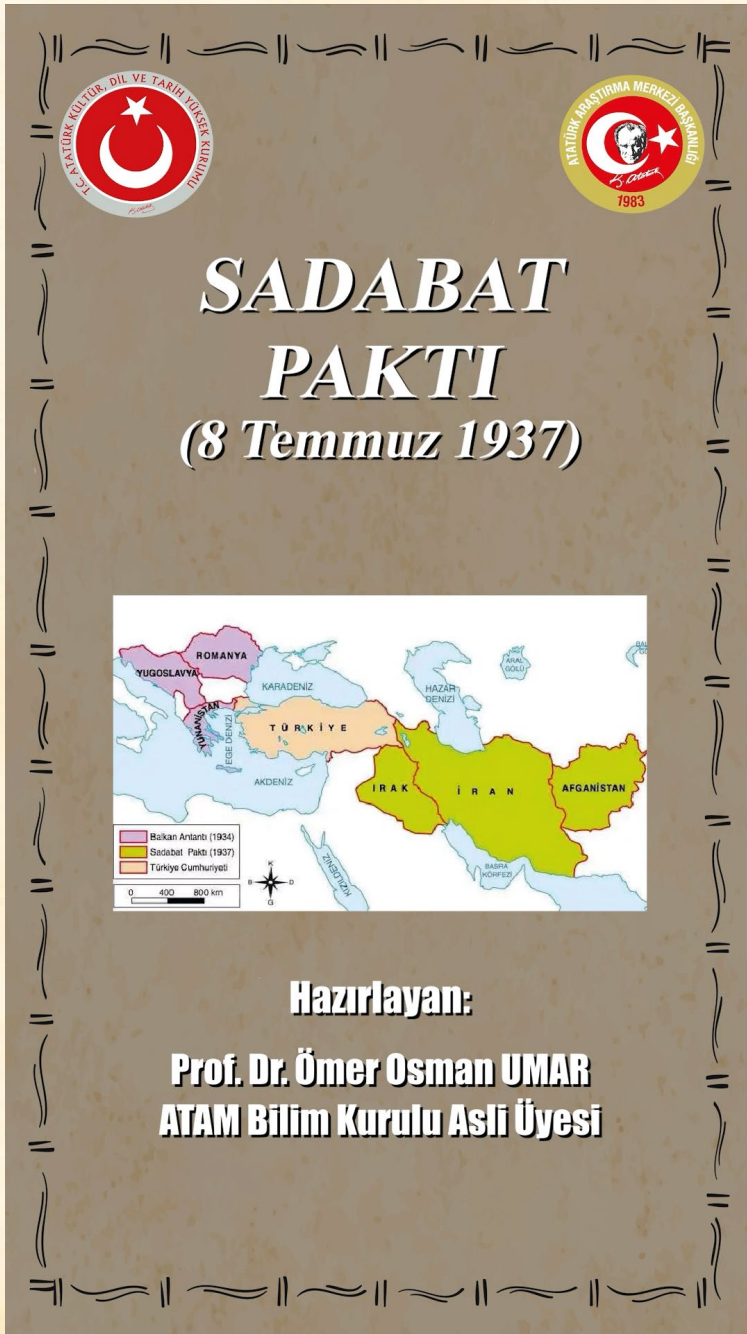

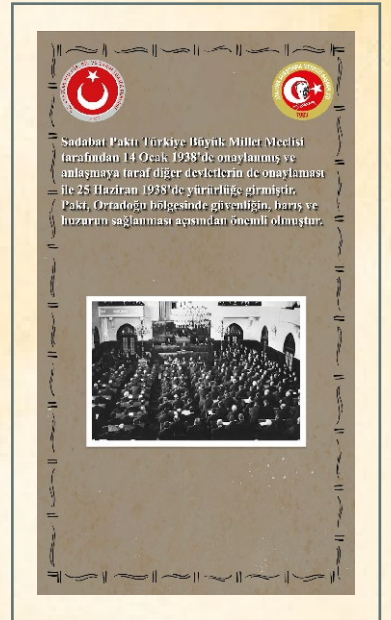
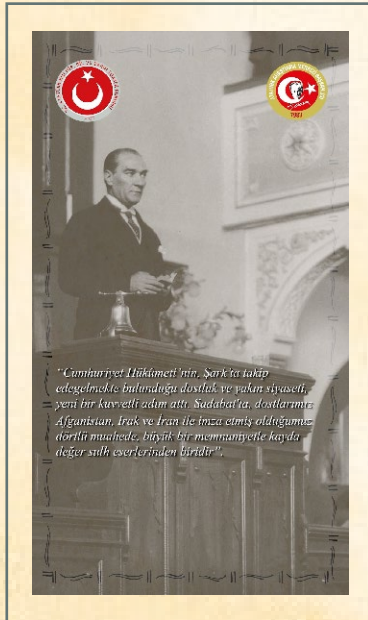
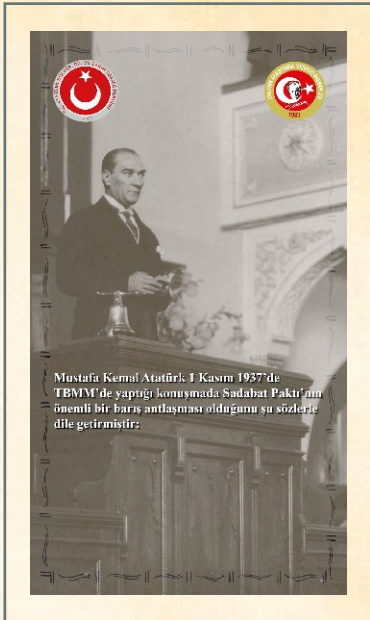
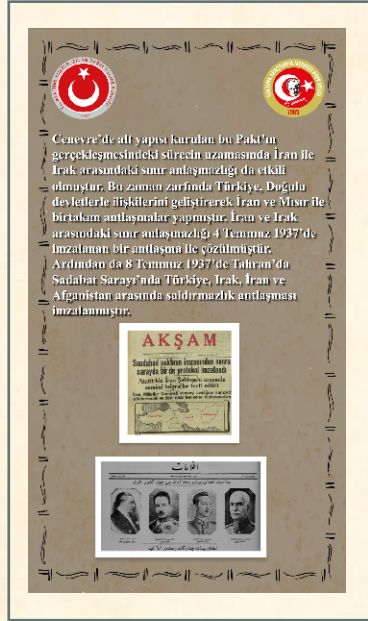
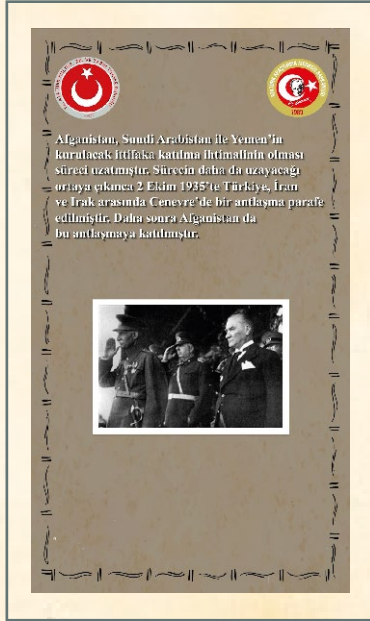
**NECATİ FAHRİ TAŞ
(1955-2025)**

Yazarımız ve eski Bilim Kurulu üyemiz Prof. Dr. Necati Fahri Taş'ın vefatını üzüntüyle öğrendik. Kendisine Allah'tan rahmet, ailesine ve sevenlerine başsağlığı diliyoruz.

Bilim Kurulu Üyelerinden

ATAM Bilim Kurulu Asli Üyelerimizden
Prof. Dr. Ömer Osman Umar, ATAM'ın
“Sadabat Paktı (8 Temmuz 1937)” başlıklı
sosyal medya paylaşımını hazırladı.

İçeriğe ulaşmak için QR kodu okutabilirsiniz

Bilim Kurulu Üyelerinden

ATAM Bilim Kurulu Asli Üyelerimizden
Doç. Dr. Hatice Güzel Mumyalmaz, ATAM'ın
“Latife Uşşakî (17 Haziran 1898-12 Temmuz 1975)”
başlıklı sosyal medya paylaşımını hazırladı.

Latife Uşşakî

(17 Haziran 1898-12 Temmuz 1975)

Hazırlayanlar:

Ömer ORHAN

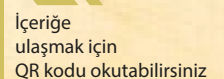
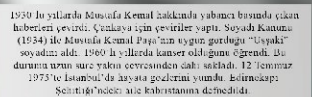
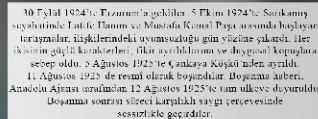
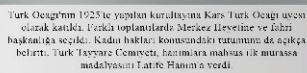
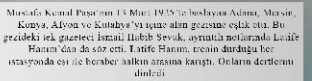
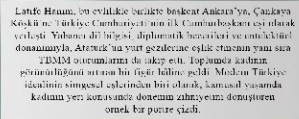
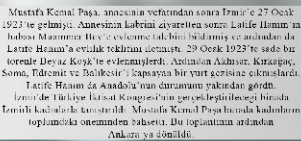
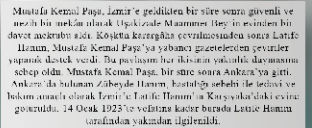
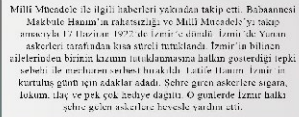
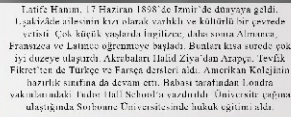
ATAM Yüksek Kurum Uzmanı

Doç. Dr. Hatice GÜZEL MUMYAKMAZ

ATAM Bilim Kurulu Asli Üyesi

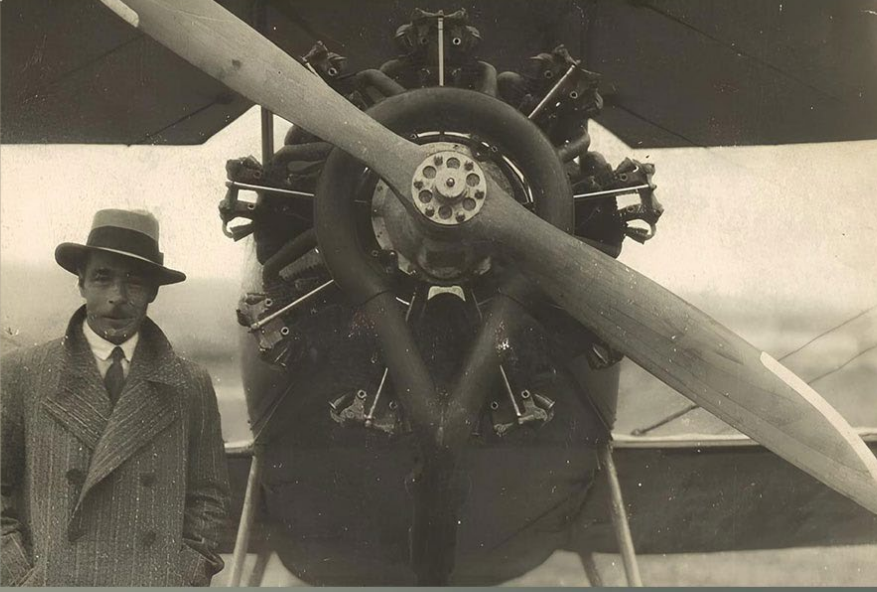

atam.gov.tr

Bilim Kurulu Üyelerinden

ATAM Bilim Kurulu Asli Üyelerimizden
Prof. Dr. Mehmet Serhat Yılmaz, ATAM'ın
“Vecihi Hürkuş (1896-16 Temmuz 1969)”
başlıklı sosyal medya paylaşımını hazırladı.

VECİHİ HÜRKUŞ
(1896 - 16 Temmuz 1969)

Hazırlayan:

Prof. Dr. Mehmet Serhat YILMAZ
ATAM Bilim Kurulu Asli Üyesi

atam.gov.tr

İstanbul'da doğan Vecihi Hürkuş, Birinci Dünya Savaşı sırasında İtaliye Cephesi'nde 6'ncı Ordu'ya hava desteği sağlayacak 2'nci Teyyare Bölüğü'nde küçük zabıt rütbesiyle görev yapmıştır. Bu görev sırasında verdiği bir travma nedeniyle ne gözün sağ kısmında parıltı, ne de Teyyare Akademi'nde pilotluk eğitimi almış. 1916 yılında neçer eğitimini tamamladıkdan sonra Kafkas Cephesi'nde 3'üncü Ordu cinsindeki 7'nci Teyyare Bölüğü'nde pilot olarak görev yapmıştır. Cephe'de havadan keşif ve taarruz hareketi yapan Hürkuş, Rus ordusundan ele geçirilen çift motorlu uçağı uçumaya başlar.

atam.gov.tr

1917'de yaptığı görev sırasında uçağı, Rus uçağı tarafından hava saldırısına uğrayarak batmış ve vurularak düşmüştür. Rus ordusu tarafından esir alınıp, daha sonra kurtarılarak başkente İstanbul'a dönmüştür. Milli Mücadele yıllarında Anzalı'ya sevk edilip esirler arasında kalarak Keşmece'de bulunan teyare istasyonuna katıldı. İstiklal Savaşında sivil pilot olarak uçarak ordunun hava cephelerinde destekleyen keşif ve taarruz görevleri yaptı. Bu yararlılıklarından dolayı Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından rakibizme ile ödüllendirildi ve kıymetli şerhli İstiklal Madalyası verildi.

atam.gov.tr

Yeni Ordu'ya tanınan İzzet Paşa'da teknik eğitim uçuş müdiresini tutanlarca "Vecihi K VI" adını verdiği uçak projesinin geliştirilmesine ve inşasına başladılar. "Yeni Kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin hava gücünün geliştirilmesi, eğitimi ve ihtiyacı olacak uçakları belirlenerek üretilmesi" hususunda büyük görev alarak 1924 yılında Avrupa'da inceleme gezisine çıktı. Türkiye'ye dönüşünde, ordu cinsindeki görevine devam ederken Vecihi K VI'ı ayarlamaya başladı. 1925'te Ankara'da inşaatı olan Türk Teyyare Cemiyetine katıldı. Cemiyet halkının beklentileri karşılıklı olarak "Ceyhan" ismi verilen uçağın inşaatında görev yaptı. Avrupa'da havacılık alanında en gelişmiş inceleme ekibi 1925 yılında oluşturulmuştu ve görev yaptı.

atam.gov.tr

1936 yılında "Vecihi XIV" adını verdiği uçak projesinin inşaatını tamamladı. Keçiören'de kurulan bir atölyede zanaatkarlar ve bir makinesiz atölye ile birlikte uçağı tamamladı. uçuş prova alarak için uçarak Ankara'ya gitti. Vecihi Hürkuş, 1937 yılında İstanbul'da "Vecihi Sivil Teyyare Mektebi" adıyla havacılık okulunu kurdu. Türkiye'nin ilk sivil havacılık okulu girişimci olan Nuri Demirağ'ın amiyeleri ziyareti sırasında beşgünlük para desteği ile "Vecihi XVI" adını verdiği iki kişilik uçak ekibinin yanında iki yolcu taşıyabilen hafif yolcu uçağını inşaat. Bu uçağı "Nuri Bey" adı verildi. Hürkuş inşaatında Vecihi XIV (tarım uçağı), Vecihi XV (tarım uçağı), Vecihi XVI (hafif yolcu uçağı) ve Vecihi X SK (yük motorlu, dört motorlu) inşaatı yapılmıştır.

atam.gov.tr

1937 yılında Türk Hava Kurumu tarafından Almanya'ya mühendislik eğitimi için gönderildi. uçuş İkinci Dünya Savaşı başlamadan önce varda döndü. Yarım kalın eğitimi sonunda Tayyirlik Bakanlığı tarafından teyare lisans ruhsatı verildi. 1954 yılında "Hürkuş Hava Yolları" adındaki şirketi kurdu. Devlet Hava Yolları İşletme Genel Müdürlüğü tarafından uçuşta çalışan uçaklarla ticari havacılık girişiminde bulundu. 1942 yılında, 1915 yılından 1925 yılına kadar havacılık yaşamının kendi deney ve düşünceleri ile anlatan "Havacılık" adlı eseri kitabın yayımlandı. Havacılık yaşamıyla ilgili anlatımların devamını yazdığı sırada 16 Temmuz 1969 tarihinde vefat etti.

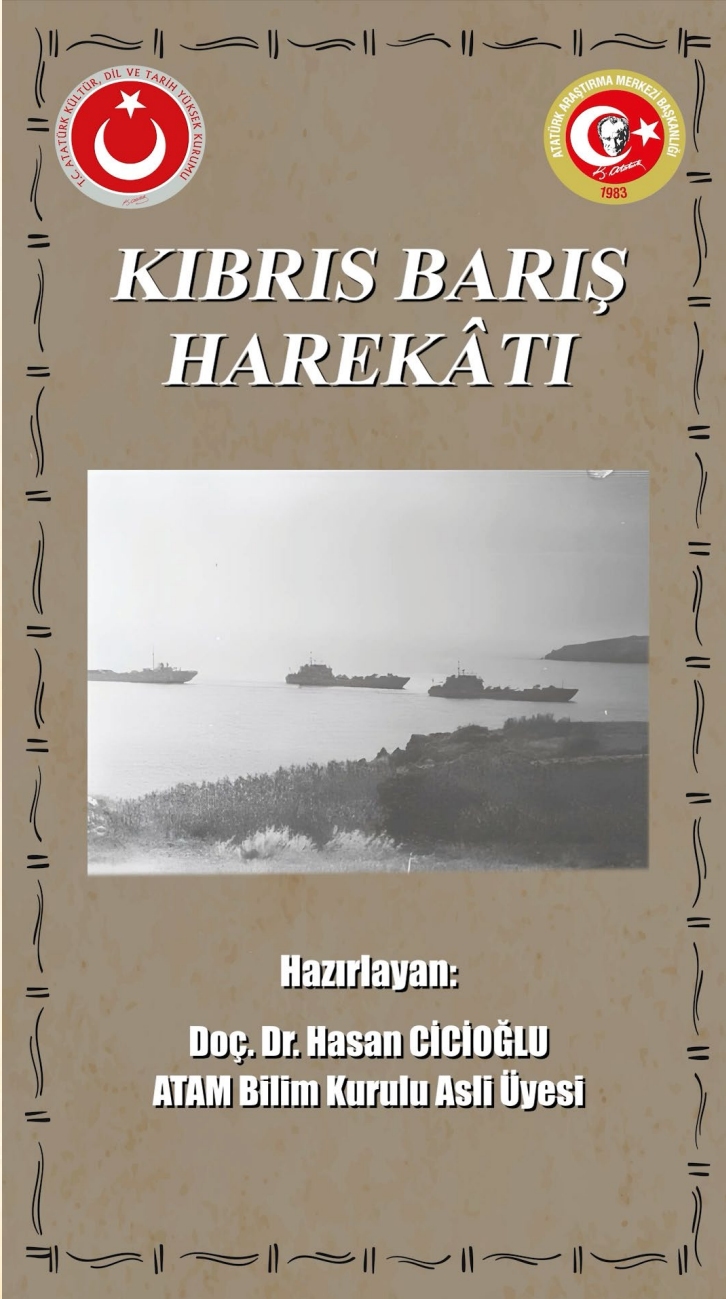
atam.gov.tr

İçeriğe ulaşmak için QR kodu okutabilirsiniz

Bilim Kurulu Üyelerinden

ATAM Bilim Kurulu Asli Üyelerimizden
Doç. Dr. Hasan Cicioğlu, ATAM'ın
“Kıbrıs Barış Harekâtı” başlıklı
sosyal medya paylaşımını hazırladı.

İçeriğe
ulaşmak için
QR kodu okutabilirsiniz

20 Temmuz 1974'te Türk Silahlı Kuvvetleri, Türkiye'nin 1959-1960 Zürih ve Londra Antlaşmaları uyarınca Kıbrıs'ta garantörlük hakkını kullanarak Barış Harekati'ni başlatmıştır. Harekatin amacı, 15 Temmuz 1974'te Yunanistan destekli Enozis'i hedefleyen darbe sonneti, Kıbrıs'ta bozulan anayasal düzeni yeniden tesis etmektir.

Barış Harekati'nin 20 Temmuz'da başlayan ilk harekati, 14 Ağustos'ta başlatılan ikinci harekatta tamamlanmıştır. Birinci harekati sonunda Lefkoşa ile Girne arasında bir koridor oluşturulmuş, ikinci harekati ile hıfızke adanın yakınıkt yüzde 37'si Türk kontrolüne geçmiştir.

Barış Harekati'nin ardından, Kıbrıs'taki iki toplumun fılın ayrılması, çatışmaların sona ermesini sağlamış ve adanın değışik bölgelerinde gerde halinde değışik halde yaşayan yakınıkt 200 bin Kıbrıs Türkü'nün güvenli bir yaşam alanına kavuşmasına imkânı sağlamıştır. Bu mütahale, yıllardır süren saldırılar ve baskılar neticesinde büyük bir güvencil tehlike altında olan Kıbrıs Türk halkı ile birfilete Rum halkının da güvenliğini sağlamış ve fıl bir barış ortamı oluşturmuştur.

Harekati sırasında Türk ordusu, uluslararası hukuka uygun hareket etmiş, sivilere zarar vermemeye özen göstermiştir. Kıbrıs Barış Harekati, uluslararası camiada farklı tepkilere yol açmasına rağmen Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarında Türkiye'nin 1974'teki müdahalesinin garantörlük temelinde meşruiyet kazandığına dair değeriendirmelere yer verilmmiştir. Aynı zamanda, dönemin Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kurt Waldheim da, Türkiye'nin müdahalesinin Zürih ve Londra Antlaşmaları çerçevesinde gerçekleştirildiğini kabul etmiştir.

Kıbrıs Barış Harekati, Türkiye'nin kararı dış politikasının ve bölgedeki barışa olan bağlılığının göstergesidir. Barış Harekati sonrası 1983'te Kuvvet Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Kurulmuştur. Bugün Kıbrıs Türk halkı, özgürc yaşadığı bir coğrafyada barış ve güvencil içinde hayatını sürdürmektedir. 20 Temmuz, yalnızca bir askeri müdahale değil, aynı zamanda insan haklarının ve halk iradesinin savunusudur. Barış Harekati, Türk milletinin Kıbrıs Türklerinin yanında olduğunu tüm dünyaya ilan etmiştir.

Kıbrıs'ta Birleşmiş Milletler önceliğinde başlatılan müzakereler, taraflar arasında kalıcı bir çözüm bulma çabasının bir parçası olmuştur. Bu çabaların en sonutu İrakiçirinden bir, 2004 yılında gerçekleştirilen Annan Planı referandumudur. Bu Plan ile, Kıbrıs'ta birleşik bir federal yapı oluşturulması hedeflenmiştir. Kıbrıs Türk halkı, Plan'ın kabulü için yüzde 65 oranında "evet" oya vererek çözüm yolumda irade göstermiştir. Ancak Kıbrıs Rum halkı yüzde 76 oranında "hayır" oyu kullanarak Annan Plan'ını reddetmiştir.

Avrupa Birliği, referandumun hemen ardından Rum Kesimi'ni tek taraflı olarak Birliğe tam üye yaparken Türk tarafının uzlaşmacı tutumunu uluslararası kamuoyunda takdir toplamış, buna rağmen Kıbrıs Türklerine uygulanan siyasi ve ekonomik ambargolar kaldırılmamış ve Avrupa Birliğine de üye olarak alınmamıştır. Bu gelişmeler, adada kalıcı çözümün önündeki en büyük engelin siyasi irade eksikliği olduğunu bir kez daha gözler önüne sermiştir.

Kıbrıs Barış Harekati'nin 51. yılında, şehitlerimizi rahmet, gazilerimizi minnetle anıyoruz.

KURUM YAYINLARIMIZ

Bilim Kurulu Üyelerinden

ATAM Bilim Kurulu Asli Üyelerimizden
Prof. Dr. Ali Satan, ATAM'ın “Montrö Boğazlar
Sözleşmesi (20 Temmuz 1936)”
başlıklı sosyal medya paylaşımını hazırladı.

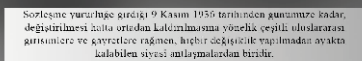
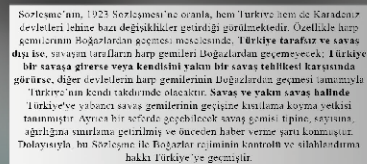
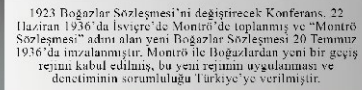
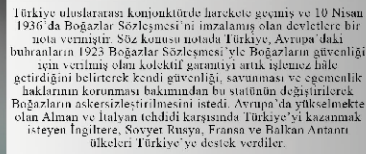
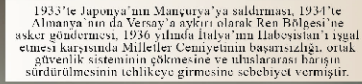
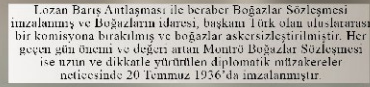

Montrö Boğazlar Sözleşmesi (20 Temmuz 1936)

Hazırlayan: Ali SATAN
ATAM Bilim Kurulu Asli Üyesi

atam.gov.tr

Montrö, Karadeniz'e kıyısı olan ve olmayan devletler arasında bulunduğu hassas dengelerle hem uluslararası barışa hem de Türkiye'nin güvenliği ve güvenliğine ilişkin önemli hukuki statüsü korumaktadır.

İçeriğe
ulaşmak için
QR kodu okutabilirsiniz

Bilim Kurulu Üyelerinden

ATAM Bilim Kurulu Asli Üyelerimizden
Prof. Dr. Erdal Aydoğan, ATAM'ın
“Erzurum Kongresi (23 Temmuz-7 Ağustos 1919)”
başlıklı sosyal medya paylaşımını hazırladı.

ERZURUM KONGRESİ

(23 TEMMUZ-7 AĞUSTOS 1919)

Hazırlayan:
Prof. Dr. Erdal AYDOĞAN
ATAM Bilim Kurulu Asli Üyesi

Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı'ndan yenik ayrılması, akabinde Mondros Mütarekesi'nin imzalanmasıyla başlayan yeni süreç,
Türk milletinin geleceğine yönelik yaşama heyecanı üzerinde olumsuz etkiler bıraktı. Zaman kaybedilmeden Mütareke hükümleri uluslararası hukuka ayları olarak imzalanmış bir antlaşma gibi uygulamaya konuldu. Ülkeyi yönetenler ise olup bitenler karşısında sessizlik ve çaresizlik içindeydiler. _

Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı'ndan yenik ayrılması, akabinde Mondros Mütarekesi'nin imzalanmasıyla başlayan yeni süreç,
Türk milletinin geleceğine yönelik yaşama heyecanı üzerinde olumsuz etkiler bıraktı. Zaman kaybedilmeden Mütareke hükümleri uluslararası hukuka ayları olarak imzalanmış bir antlaşma gibi uygulamaya konuldu. Ülkeyi yönetenler ise olup bitenler karşısında sessizlik ve çaresizlik içindeydiler. Ülkenin işgaline paralel olarak Vilayet-i Şarkîye'de (Doğu Anadolu) bir Ermeni Devleti'nin kurulacağına dair idarelerin verilmesine bölge insanı kıyan etti.

Erzurum'da Milli Mücadele

Bu durum karşısında İstanbul'da yayılan vatanperver bir dizi insanları eski valilerden Harputlu (Elazığ) Ahmed Nedim Bey başkanlığında 4 Aralık 1918'de "Vilayeti Şarkîye Mîdafaa-i Hukuk-i Milliye Cemiyeti"ni kurdular. Bu cemiyetin amacı: Doğu Anadolu'nun Ermenilere verilme isteklerine karşılık, bu toprakların Türk yurdu olduğunu fikrî, siyasi ve ilmi açıdan ispat etmek, gerekirse bu uğurda silahlı mücadeleye girişmek, halkın dinî, millî ve siyasi hürkânını korumak, her türlü gelişme ve kalkınmasını sağlamak, Ermeni mezalim ve cinayetlerine engel olmaktır.

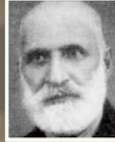

Erzurum'da Milli Mücadele

Cemiyet bünyesinde teşkilatlanma kararı aldı ve ilk şubesi ile 10 Mart 1919'da Erzurum'da faaliyete geçti. Şubenin reisini Hoca Mehmet Raif (Dine) Efendi, sekreterliğini ise Cevat (Dursunoğlu) Bey yürüttü. Böylece Milli Mücadele'nin doğuşu ilk teşkilatlanması başlamış oldu.

Cevat (Dursunoğlu)

Hoca Mehmet Raif (Dine)

Erzurum'da Milli Mücadele

Vilayeti Şarkîye Mîdafaa-i Hukuk-i Milliye Cemiyeti Erzurum şubesi, 29 Mayıs 1919'da bir toplantı yaparak Trabzon'da birleşik doğu vilayetlerinin katılımıyla umumî bir kongre toplamaya karar verdi. Trabzon Muhafaza-i Hukuk-i Milliye Cemiyetine, "vakit geçirmeden doğu illerinin toplantıya çağırılmasına, toplantının Erzurum'da yapılmasına, Trabzon'un bu toplantıya en geniş şekilde katılmasına" şeklinde verilen karar bildirildi. Aynı gün Erzurum'dan başta, Sivas, Diyarbakır, Mamuretülaziz (Elazığ), Bitlis, Van ve Erzurum da bildirgendirildi.

Erzurum'da Milli Mücadele

Vilayeti Şarkîye Mîdafaa-i Hukuk-i Milliye Cemiyeti, 17 Haziran 1919'da ilk olarak bir vilayet kongresi topladı. Sürcei yönetmek üzere bir "Heyet-i Faale/Vürûme Heyet" oluşturuldu. Trabzon'daki cemiyetle anlaşarak 10 Temmuz 1919'da Erzurum'da Vilayeti Şarkîye Kongresi toplanmasına karar verildi.

Erzurum'da Milli Mücadele

Erzurum'da bu çerçevede çalışmalar başlarken 19 Mayıs 1919'da IX. Ordu Müfettişi olarak Samsun'a çıkan Mustafa Kemal Paşa, 3 Temmuz 1919'da Erzurum'a gelecek çalışmalarına başladı ve hiç vakit kaybetmeden Mîdafaa-i Hukuk-i Milliye Cemiyetini ziyaret etti. Kale Muhafızlığı binasında yapılan gizli toplantıda, yakın arkadaşlarıyla meclisin içinde bulunduğu durum ve çıkış yolları hakkında fikir tartıştı ve bulundu. Mustafa Kemal Paşa, III. Ordu Müfettişi olarak geldiği Erzurum'da Kongre çalışmalarını sürdürürken İstanbul'daki Milli Meclis'i kendisini ısrarla İstanbul'a çağırıyordu.

Erzurum'da Milli Mücadele

Bu konuda başarılı olmayan İstanbul Hükümeti, 8 Temmuz 1919'da Mustafa Kemal Paşa'nın III. Ordu Müfettişliği'nden azledildiğini bildirdi. Mustafa Kemal Paşa da aynı gün askerlikten istifa ettiğini İstanbul'daki illere iletti. Ayrıca 9 Temmuz'da yayımladığı bir beyanname ile sadece görevinden değil, aynı zamanda çok sevdiği askerlik mesleğinden de istifa ettiğini bütün yolda dayandı.

Erzurum'da Milli Mücadele

Mustafa Kemal Paşa'nın askerlikten istifa etmesi üzerine, 9 Temmuz'da bir toplantı yapan Vilayeti Şarkîye Mîdafaa-i Hukuk-i Milliye Cemiyeti İdare Heyet-i Faale Kuruldu Başkanlığına Mustafa Kemal Paşa'ya, İlâhî Başkanlığına ise Rauf (Orbay) Bey'i getirdi. Cemiyetin bu durumu İstanbul'a karşı gizli bir mesaj olarak da değerlendirilebilir.

10 Temmuz'da (tüm 10 Temmuz) çalışması gereken Erzurum Kongresi'ne yeterli sayıda delegelerle geldiği için kongrenin açılması 11. Mesratiye'nin ilan edildiği tarih olan 23 Temmuz'a (miladi takvime göre) ertelendi. 23 Temmuz 1919'da Kongre, Mustafa Kemal Paşa'nın başkanlığında ilk toplantısını yaptı.

Erzurum'da Milli Mücadele

Kongrenin açılmasından önce halledilmesi gereken çok önemli birleşme mesele vardı. Bunlar; Mustafa Kemal Paşa ve Rauf Bey'in delege olmadıkları için Kongre'ye katılmalarının mümkün olup olmadığı, Mustafa Kemal Paşa'nın resmi kâğıtlarla Kongre'ye katılması ve Kongre Başkanlığı meselesiydi. Bu meseleler demokratik tartışmalar neticesinde usulüne halledildi.

Erzurum'da Milli Mücadele

Erzurum Kongresi, 23 Temmuz 1919 Çarşamba günü yapılan dualarla saat 11.00'de açıldı. Kongre çalışmalarına, o günkü masın imkânları ve güvenlik sebebiyle toplam 63 delegesiyle başladı. Kongre'nin açılış konuşmasını Erzurumlu Hoca Raif Efendi yaptı. Akşamda başkanlık seçimi yapıldı. Yapılan gizli oylamada Mustafa Kemal Paşa, oy çokluğu ile kongre başkanı seçildi.

Bütün çabalarına rağmen Kongre'nin toplanmasını engelleyemeyen İstanbul Hükümeti, 30 Temmuz günü son bir çareye başvurdu. Milli Mücadele'yi ayakta tutan olarak nitelerek bu ayaklanmanın elebaşısı saydığı Mustafa Kemal Paşa ve Rauf Bey'in bir an önce tutuklanarak İstanbul'a gönderilmesi için bir emir çıkardı. Harbiye Naziri Nazım Paşa ise aynı tarihte Kazım Karabekir Paşa'ya gönderdiği telgrafta, verilen emir doğrultusunda yardımlarını istedi. Kazım Karabekir Paşa da söz konusu iki şahsın hâl ve hareketlerinde vatanın ve milletin menfaatlerine aykırı bir durum bulunmadığını ve bu kişilerin tutuklanmasının halk arasında hoşnutsuzluk yaratabileceğini ifade etti.

Harbiye Naziri
Nazım Paşa

Kazım Karabekir
Paşa

Erzurum Kongresi'nde sürdürülen çalışmalar neticesinde yeni kurulan "Şarkî Anadolu Müdafaa-ı Hukuk Cemiyeti"nin tüzüğü kabul edildi. Kongreyi temsil etmek üzere bir Heyet-i Temsiliye oluşturulması kararlaştırıldı ve Mustafa Kemal Paşa Erzurum'dan, Rauf Bey de Sivas Vilayeti adına aday gösterilirken Mustafa Kemal Paşa, bütün itiraz ve tereddütlere rağmen, Heyet-i Temsiliye Başkanı seçildi. 9 kişilik bu heyete, Doğu Anadolu ve Karadeniz Bölgesi adına karar alma ve alınan kararları uygulama yetkisi verildi. Heyete, Mustafa Kemal Paşa, Rauf Bey, Raif Efendi, İzzet Bey, Servet Bey, Seydi Fevzi Efendi, Bekir Sami Bey, Sadullah Efendi, Hacı Musa Bey yer aldı.

Erzurum Kongresi, 7 Ağustos 1919'da Trabzon'un Şiran Delegesi Müftü Hasan Efendi'nin maksada uygun bir duasıyla çalışmalarını tamamladı. Aynı gün alınan kongre kararları bir beyanname ile yayımlandı. Kongrede alınan bu kararlar özetle şöyledir:

- Milli sınırlar içinde vatan bir kitledir, ayrılmaz.
- Ülkenin yabancılara işgal ve müdahalelere maruz kalması ve Osmanlı Hükümeti'nin dağılması halinde millet temsilcisi direnecek ve kendi savunmasını yapacaktır. Hiç kimse bulundukları yerlerden göç etmeyecektir.
- Osmanlı Hükümeti ülkenin savunması için üzerine düşeni yapmazsa geçici bir hükümet kurulacaktır. Bu hükümet, milli kongre tarafından teşkilatlandırılacaktır. Bu da olmazsa seçimi Heyet-i Temsiliye yapacaktır.
- Kuva-yı milliyeyi amlî ve iradî-i milliyeyi hükim kılmak esastır.
- Ülkede yaşayan Hristiyan nüfus, siyasi egemenliği ve sosyal dengesi için hakları ayrıcalıklar verilemez.
- Mahallî ve ismâye kabul edilemez.
- Meclis-i Mebusan zaman kaybedilmekten toplanmalı ve Hükümetin çalışmaları millete takip ettirilmelidir.
- Milli bütçemizde saygı ve ülkenin izzatı için herhangî bir amaç olamayan devletlerin teknik, sanayi ve ekonomik yardımı kabul edilmelidir.

KURUM YAYINLARIMIZ

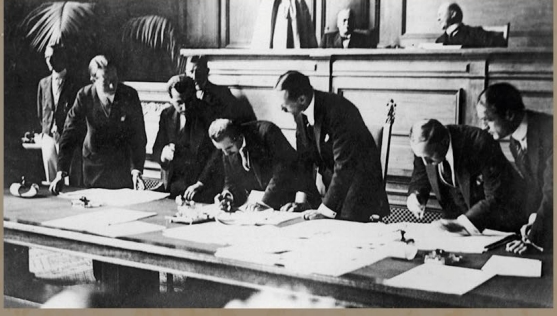

İçeriğe
ulaşmak için
QR kodu okutabilirsiniz

Bilim Kurulu Üyelerinden

ATAM Bilim Kurulu Asli Üyelerimizden
Prof. Dr. Sevtap Demirci, ATAM'ın
“Lozan Barış Antlaşması (24 Temmuz 1923)”
başlıklı sosyal medya paylaşımını hazırladı.

LOZAN BARIŞ ANTLAŞMASI (24 TEMMUZ 1923)

Hazırlayan:
Prof. Dr. Sevtap DEMİRCİ
ATAM Bilim Kurulu Asli Üyesi

1914-1918 yılları arasında gerçekleşen Birinci Dünya Savaşı “Üçüncü Müzama”nın, yani Batılı Büyük Devletlerin, Şark Meselisi’ne son noktayı koymayı planladığı bir kriz dönemiydi. Belgelendirdiği gibi, Osmanlı Devleti’nin tarafa olduğu grup savaşı kaybetmiş ve çok ağır hükümler içeren 30 Ekim 1918 tarihli Mondros Ateşkes Antlaşması’nı imzalamak mecburiyetinde bırakılmıştı. Bu ateşkes Osmanlı’nın sonunu belirlemekteydi yani Osmanlı Devleti bu tarihten itibaren fiilen ortadan kalkmıştı.

Savaş’ın galipleri iki yıl içerisinde Osmanlı’ya dayatacakları barış planının hazırlığı ile uğraşmış ve tüm çıkarların uzlaşırıldığı ortak bir müttefikte varılan müzakerat sonrası bu belgeyi imzalatmak amacıyla İstanbul Hükümetini Paris’e davet etmişlerdi. Sevr’de 10 Ağustos 1920’de Osmanlı delegasyonuna dikte ettirilen ve 433 maddeden oluşan barış antlaşması 600 yıllık İmparatorluğun da sonunu belirlemekteydi; Şark Meselisi nihayet son bulmuştu.

Beklenmeyen bir gelişme tüm bu süreç tersine çevirecek ve "gelişkleri Orta Asya topraklarına geri gönderilmesi" planlanan Türkler, Mustafa Kemal Atatürk ilkeriğinde verdikleri Milli Mücadele'yi (1919-1922) kazanarak Anadolu coğrafyasında varlığını başarılar ve Ankara Hükümeti olarak Ekim 1922 tarihli Mudanya Ateşkesi'ni, İstanbul Hükümetinin imzalamış olduğu Mondros Ateşkesi'nin yerine oturtacaklardı.

Şimdi sıra, Osmanlı Devleti'ne dikte ettirilen ve hiçbir tartışılmayan 433 maddesiyle İmparatorluğu tarih sahnesinden kaldıran Sevr Barış Antlaşması yerine devletlerin eşitliği prensibi çerçevesinde müzakere ve uzlaşıyla elde edilen Lozan Barış Antlaşması'nı koymaya gelmişti.

İngiltere, Amerika Birleşik Devletleri, Fransa, Sovyetler Birliği, İtalya ve Japonya gibi büyük devletleri takiben, Yunanistan, Bulgaristan, Romanya, Sırp-Hırvat-Sloven Krallığı ve belli komitelerde (ticari sözleşmeler gibi) temsil edilen Belçika ve Portekiz gibi ülkelerin karşısında Ankara Hükümeti yer alacaktı. Katılmayı istemeyen Sovyetler Birliği ile Amerika Birleşik Devletleri, kendilerini ilgilendiren konularda görüşmelere katılmak üzere gözlemci statüsünde temsil edilmişlerdi.

İngiltere, Amerika Birleşik Devletleri, Fransa, Sovyetler Birliği, İtalya ve Japonya gibi büyük devletleri takiben, Yunanistan, Bulgaristan, Romanya, Sırp-Hırvat-Sloven Krallığı ve belli komitelerde (ticari sözleşmeler gibi) temsil edilen Belçika ve Portekiz gibi ülkelerin karşısında Ankara Hükümeti yer alacaktı. Katılmayı istemeyen Sovyetler Birliği ile Amerika Birleşik Devletleri, kendilerini ilgilendiren konularda görüşmelere katılmak üzere gözlemci statüsünde temsil edilmişlerdi. Sonlar, Adalar, Borçlar, Kapitulasyonlar, Azınlıklar, Savaj tazminatı gibi temel konuları ele alındaki müzakerelerde, gerek anında diplomatik mücadelede, İngiliz temsilci ve baş delege Lord Curzon ile Ankara Hükümetinin Dışişleri Bakanı ve baş delegesi İsmet Paşa arasında cereyan edecekti.

İsmet İnönü Lord Curzon

20 Kasım 1922'de İsviçre'nin Lozan şehrinde başlayan müzakereler 4 Şubat 1923'te kesinlikle uğrayacak, 23 Nisan 1923'te başlayan ikinci yarı görüşmeleri, 24 Temmuz'da varılan uzlaşma ve imza ile başarıya girecekti. 143 maddeli, bir önsöz, 5 bölüm ve 17 tamamlayıcı protokolden oluşan antlaşma, 24 Ağustos 1923'te Türkiye Büyük Millet Meclisinde yapılan oylamada 14'e karşı 213 oyla kabul edilerek ve 6 Ağustos 1924'te yürürlüğe girecekti.

Neden Türkiye için böyle bir hayatı önem taşıyan bir antlaşmadır Lozan?

Çünkü:

Lozan, Türkiye'nin tapusudur, kuruluş senedir, kurucu antlaşmasıdır. Osmanlı Devleti'nin tarihini misyonunu tamamlamasıyla ortaya çıkan Ankara Hükümeti'nin ve onun temsil ettiği Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuna giden yoldaki en önemli adımdır.

Mutlak eşitlik, tam bağımsızlık, ulusal egemenlik temelinde sürdürülen müzakereler sonucunda Türkiye, uluslararası alanda milli bir devlet olarak hukuki statü kazanacak ve Mustafa Kemal Atatürk'ün "işkâlamda milli bir sarı eği sakladım" diyeceği Cumhuriyet'in ilhamı gülen süreçte en önemli dönemeç kat edilmiş olacaktır.

Lozan bir tarihi kesiptir. 150-200 yıldır uluslararası gündemi işgal eden "Sark Mesalesi"nin son bulduğu platformdur. Batıların, Birinci Dünya Savaşı (1914-18), Mondros Ateskesi (1918) ve Sıvı Barış Antlaşması (1920) ile çizdiği inatlı "Sark Mesalesi" coğrafyadan çıkarmaya başladığı Osmanlı Devleti'nin ulusal konusundaki son sözün, Milli Mücadele (1919-22), Mudanya Ateskesi (1922) ve Lozan Barışı (1923) ile Türkler tarafından söylendiği, tarihi bir gerçekliktir.

Lozan, Türk tarihi için gerçek bir dönüm noktasıdır. Osmanlı Devleti'ne dayatılan Sıvı haritası yerine, Ankara Hükümeti'nin siyasi manifestosu olan ve kabaca bugünkü sınırlarımız olarak nitelendirileceğimiz Misak-ı Milli'nin gerçekleştirilmiştir. Lozan'ın ne anlama geldiğini görmek için sadece iki haritayı karşılaştırmak yeterli olacaktır.

Lozan, Türkiye'nin ekonomik ve siyasi bağımsızlığını sağlayan belgedir. Birinci Dünya Savaşı sonundaki tüm barış antlaşmaları galiplerce hazırlanmış, mağluplara zorla dikte edilmiştir. Lozan ise devletlerin eşitliği prensibi üzerine kurulmuş, karşılıklı anlaşma ve uzlaşma yoluyla barışı getiren antlaşmadır. Aynı şekilde, Birinci Dünya Savaşı sonundaki tüm barış antlaşmaları mağlup devletler için ağır savaş tazminatları, iktisadi ve ticari konularda sınırlayıcı hükümler getirirken Lozan'da bunların hiçbirini yer almayacaktır.

Son olarak, Birinci Dünya Savaşı sonrasında imzalanan hiçbir barış antlaşması yaşamazken Lozan hâli hazırda olan tek antlaşmadır, süresi ve gizli maddeleri yoktur.

İçeriğe ulaşmak için QR kodu okutabilirsiniz

Bilim Kurulu Üyelerinden

ATAM Bilim Kurulu Asli Üyelerimizden

Prof. Dr. Nurten Çetin, ATAM'ın

“İşgalden Kurtuluşa Edirne

(25 Temmuz 1920-25 Kasım 1922)”

başlıklı sosyal medya paylaşımını hazırladı.

İŞGALDEN KURTULUŞA EDİRNE

(25 Temmuz 1920-25 Kasım 1922)

Hazırlayan:
Prof. Dr. Nurten ÇETİN
ATAM Bilim Kurulu Asli Üyesi

Osmanlı Devleti'nin Avrupa'ya açılan kapısı olan Edirne, sahip olduğu jeopolitik konumuyla Osmanlı'nın gerileme ve çöküş dönemlerinde yaşadığı savaşlar ve işgallerden en fazla etkilenen şehirlerden biridir. 1828-1829 ve 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşlarında iki defa Ruslar, Balkan Savaşları sırasında Bulgarlar (26 Mart 1913), Milli Mücadele döneminde Yunanlılar tarafından (20 Temmuz 1920) işgal edilmiştir.

Mondros Mütarekesi'nin 5. Maddesine göre Osmanlı orduları terhis ediliyor, sınırları korumak ve asayiş sağlanmak amacıyla bir miktar askeri kuvvet bırakılıyordu. Trakya'nın savunulması Albay Cafer Tayyar Bey komutasındaki, merkezi Edirne'de olan 1. Kolordu'ya verildi. Mütarekenin 15. Maddesi ise Osmanlı Devleti'nin bütün demir yolu hatlarını ilal devletlerinin kontrolüne bırakıyordu. Uzunköprü-Hadimköy demir yolu hattı 4 Ocak 1918'de Fransızlar tarafından işgal edildi.

İstanbul'a yönelik Fransızlar 14 Ocak 1919'da demiryolu hattının kapanması karşısında bir Yunan taburuna devrettiler. 16 Ocak 1919'da Yunan kuvvetleri demir yolu boyunca yerleştiler. Bu sırada Yunanistan Başbakanı Venizelos, Trakya'yı Yunanistan'a katmak için Londra ve Paris'te temaslarda bulunuyordu. Paris Barış Konferansı'nda bütün adalar ile Trakya ve Batı Anadolu'yu talep eden Venizelos, isteklerini gerçekleştirmeyen bir takım hardta ve statüdo ile dayandırmıştı. Bunun yanı sıra Yunan metropolitenleri, Yunan emniyetleri ve Rum yetkileri Edirne ve çevresinde çalışmalarına hız vermiş, 1919 yılının sonuna gelindiğinde teşkilatlanmalarını neredeyse tamamlamışlardı.

Yunanların bu çalışmalarını sırasında 1. Dünya Savaşı sonrasında bütün bölgeler edileceği üzerine kurulan yeni ve merkezî Edirne'de bulunan "Trakya Pasaeli Müdafaa Heyeti-Osmaniyesi" isimli Cemiyet, Trakya'daki Türklerin haklarını savunmak üzere harekete geçti. Cemiyet, Edirne'nin her gelen kişisinden Faik (Kallakara), Mehmet Şeref (Aykut), Şekket (Dinglolu) ve Kasım (Volaglılı) heyet tarafından 2 Kasım 1918 tarihinde toplanarak alınan karar üzerine Trakya Pasaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti anıyla kuruldu.

Daha sonra "Trakya Pasaeli Müdafaa Heyeti-Osmaniyesi" adını alan Cemiyet, Yunan idareleri ve propaganda faaliyetleri karşısında diplomasi ve basın-yayın yoluyla Trakya'nın Türk olduğunu tüm Avrupa, Amerika ve özellikle 1. Dünya Savaşı'nın galib olan devletlere tebliğleriyle anlatacak, Türklerin haklarını savunacaktı. Cemiyetin resmi yayın organı 2 Aralık 1918'de yayın hayatına başlayan *Trakya Pasaeli* gazetesidir. Gazete yayınladığı belge, istatistik ve haritalar ile bölgenin etnik köken bakımından Türk olduğunu alması ve uluslararası düzeyde kamuoyuna duyurmasını amaçlıyordu.

Pasaeli isminin kullanılması bir rastlantı değildi. Zira Türkler XIV. asrda Trakya'ya geçtiği sırada Orhan Gazi'nin kaleme aldığı bir fermanında bölge Pasaeli olarak kullanıldığı için bölgedeki Türk varlığı ve kimliğinin çok etkili ve güçlü gösterilmek istenmişti.

Edirne'nin bir Müslüman ve Türk şehri olduğunun en canlı delili manzarası idi. Şehre giriste birçok yerde yükselen minareler, yer yer kubbeler, medreseler, mektepler, kasbalar görünüyordu. Trakya Pasaeli Cemiyet, Paris Barış Konferansı'na iki defa heyet gönderme girişiminde bulundu ancak istenilen netice alınmadı. Konferans'ın Trakya'yı Yunanlara bırakacağını bölgede duyulmasıyla Edirne halkı işgale karşı protesto ve mitingler düzenledi. Bunu kongreler izledi.

1919 yılının sonuna gelindiğinde Trakya'daki durum gittikçe kötüleşti. Cafer Tayyar Bey Yunan teşebbüs ve faaliyetlerini ayrıntılı bir rapor halinde Mustafa Kemal Paşa'ya bildirdi. Türklerin Avrupa'daki son toprak parçası olan Doğu ve Batı Trakya'da, siyasi ve idari bakımdan eşitli tedbirlerin alınması gerekiyordu.

Cafer Tayyar Bey

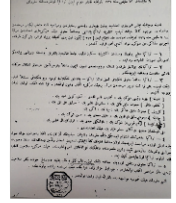
1919 yılının sonuna gelindiğinde Trakya'daki durum gittikçe kötüleşti. Cafer Tayyar Bey Yunan teşebbüs ve faaliyetlerini ayrıntılı bir rapor halinde Mustafa Kemal Paşa'ya bildirdi. Türklerin Avrupa'daki son toprak parçası olan Doğu ve Batı Trakya'da, siyasi ve idari bakımdan eşitli tedbirlerin alınması gerekiyordu. Trakya'da teşkilatlanmanın devam ettiği bir dönemde, 16 Mart 1920'de İstanbul resmen işgal edildi. İşgal haberinin Edirne'ye ulaşması üzerine 1. Kolordu Komutanı Cafer Tayyar Bey derhal harekete geçti. Trakya'da sıkıyönetim ilan edildi.

Trakya Pasaeli Cemiyeti de 31 Mart-2 Nisan 1920'de Edirne'de Kongresi'ni topladı. Kongre Yunan işgaline karşı Trakya topraklarının kayılsız olarak savunulması kararını aldı. San Remo Konferansı (18-24 Nisan 1920) ile bitiren Trakya Yunanistan'a bırakıldı. Cemiyet silahlı savunma ve halkın desteğini sağlamak amacıyla 9 Mayıs 1920'de Edirne Lisesi'nde Büyük Edirne Kongresi'ni topladı. Aynı gün Selimiy Camii avlusunda Dönerez Kışının katılımıyla bir miting yapılarak işgal protestosu edildi.

Kongrede Türk ve Müslüman Trakya'nın Osmanlı'dan ayrılacak Yunanistan'a bırakılmasının aksi kabul edilmesine karşı işgale ve ve buna zemin oluşturmaya yönelik her türlü faaliyete karşı silahlı müdafaa kararı alındı. İşgale bu gelişmeler yaşanırken Yunan kuvvetleri San Remo Konferansı kararlarına dayanarak 20 Temmuz 1920'de Karaağaç, Erzurum ve Jeleirag'dan maruzla geçtiler. Cephe mücadelesi ancak bir hafta kadar sürdü. 1. Kolordu Komutanı Cafer Tayyar Bey Yunanlılara esir düşen 1. Kolorduya bağlı birliklerin bir kısmı Bulgaristan'a göndürüldü.

Edirne 25 Temmuz 1920'de Yunanlar tarafından işgal edildi. 26 Temmuz 1920'de Yunan kuvvetlerinin şehre girmesiyle Edirne'de Yunan işgal idaresi başladı. Aynı gün öğleden sonra Yunan Kralı Aleksandros Edirne'ye girdi. Kralın şehre girmesi Türkler ve Müslümanlar arasında büyük üzüntüyle karşılanırken Rumlar arasında sevinç yarattı. Edirne'de Yunan mülti idaresi kuruldu. Doğu Trakya'daki koy adları Rumcaya çevrildi.

İşgalin hemen ardından komiteci oldukları iddiasıyla Müslüman ahali ve esraftan bazı kişiler tutuklanarak hapsedildi, bazıları da sürgüne gönderildi. Milli Mücadele yanlısı Trakya ve Ahali gazeteleri kapatıldı. Edirne'de gündelik hayat altüst olurken Edirne bir Yunan şehri haline getirilmeye çalışıldı. Kamu binaları Yunanlılar tarafından farklı amaçlarla kullanıldı.

Trakya'da sivil mücadele devam etmekteydi. Bu süreçte çeşitli propaganda araçlarıyla halkın moral, motivasyon ve organizasyon gücü yükseltilmeye çalışıldı. Trakya'nın kurtuluşu Anadolu'daki zafere bağlıydı.

Trakya Paselli Cemiyeti üyelerinden bazıları Anadolu'ya giderek Mustafa Kemal Paşa ile temasa geçtiler. Paşa'nın talimatları doğrultusunda Bulgaristan'a geçerek oraya daha önce gitmiş olan Cemiyet üyeleriyle birlikte belirlenen yöntem ve strateji ile Milli Mücadele'ye destek sağlamaya çalıştılar. Edirne'nin Yunan işgalinden kurtuluşu 30 Ağustos Zafarı'yla gerçekleşti.

Mudanya Mütarekesi ile Yunanlıların Doğu Trakya'yı tahliyesi başladı. Edirne 25 Kasım 1922'de Türk askerlerinin şehre girmesiyle kurtuldu. Vali Şakir (Kesebir) Bey tarafından kurtuluş beyannamesi halka okundu.

Lözen Antlaşması ile Karaağaç'ın Türkiye'ye bırakılmasıyla Doğu Trakya'nın Türkiye'ye devir ve teslim süreci tamamlandı.

İçeriğe ulaşmak için QR kodu okutabilirsiniz

2025 TEMMUZ

Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı

0312 285 65 11 -
0 312 285 55 12

Üniversiteler Mah.
Toplum Cad. No.5
Çankaya / ANKARA

bilgi@atam.gov.tr

www.atam.gov.tr

emagaza-atam.ayk.gov.tr

Atam.Baskanlik

AtamBaskanlik

atambaskanlik

@AtamBaskanlik

ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANLIĞI | 2025 BÜLTEN

